

IN AMINTIREA VITEJILOR
DIN BĂLILEȘTI-MUSCEL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

E. MARVAN

Morți pentru Patrie în războiul cel mare din 1916—1918

**Se vinde în folosul monumentului
Eroilor din Bălilești, jud. Muscel.**

BCU Cluj / Central University Library-Cluj

208078

E. O.

Către cititori

Monumentul Eroilor din Bălilești, ridicat cu multă trudă și osteneală și după o muncă neîntreruptă de aproape 5 veri de-arândul, este și va fi pentru comuna noastră, nu numai concretizarea recunoștinței față de jertfele ce le-a dat Bălileștii în marele război al întregirii neamului dar este și va fi și simbolul, „**Steaua Polară**“, care va arăta generațiilor viitoare, că și în vremuri turburi, când preocupările materiale stăpânesc gândurile tuturor și când frământările și pasiunile se deslanțuiesc cu furie, se găsesc totuși în adâncurile sufletești ale țăranilor noștrii și ale cărturarilor, pe cari ei i-au dat, preocupări idealiste și de intruchipare a frumosului.

Va fi deci, și simbolul care va arăta că în aceste timpuri, gândurile, eforturile și simțirile acestui sat, au fost îndreptate către acest focar al sufletului, pe care noi îl numim „**ideal**“.

Și monumentul Eroilor din Bălilești, va fi și o desmintire categorică a tuturor bărfelelor, aruncate în deosebi satelor, că aci sălăsluiește adânc, besna întunericului și că oamenii dela țară nu se însuflețesc de preocupările binelui obșteșc.

Eu, care am păstorit atâția ani satul natal și care și după ce împrejurările vieții m'au dus să profesz cariera profesoratului secundar în Câmpulung, n'am părăsit nici o clipă, nici preocupările sufletești ale satului meu și n'am intrerupt, nici contactul intim cu sătenii; eu, care le cu

Bibl. Univ. Cluj.
Nr. 1914 1925

nosc așa de bine sufletul, pot să mărturisesc, mai ales cu această ocaziune, că dacă încă pe alocuri se mai observă umbră și întinerie în sate și dacă au început să se salășuiască anumite păcate în sate, vina, **marea vină**, o poartă numai acei îndrumători ai țării, cari țin pe cărturarii satelor în mizerie materială și le dau cultură sufletească insuficientă, îndepărtându-i dela preocupările sufletești și mânănd spre orașe, toate elementele admirabile ce răsar din sate.

Sătenii noștrii, au înăscut în ei, atâtea porniri generoase, atâtea calități sufletești, încât rămâi surprins, cum acest admirabil aluat sufletească nu a fost frământat cu îngrijire și a fost lăsat în părăsire, lipsind țara de atâtea elemente sufletești, cari ar fi putut să-i fie de folos în vremi de grea cumpănă, ca cele de azi.

Ne trebuiesc numai oameni de inițiativă, cărturari-puși la adăpost de nevoile vieții zilnice și dreptate și omenie în ad-ția noastră sătească și atunci rezervorul acesta adânc de energii naturale, ce se găsește în sufletele sătenilor, va fi îndrumat așa de admirabil spre binele obștească, că în câteva decenii numai, ar putea schimba fața satelor noastre.

Deși la noi la Bălilești au fost și sunt lupte politice pasionate, deși adeseori taberile politice au stat gata de atac, deși s'a vărsat venin destul, totuși, în chestiuni de bine și preocupare obștească pentru sat, am mulțumirea să fac constatarea că patimile și pasiunile s'au domolit și că bună voință și ajutor s'au găsit cu prisosință în inimile tuturor.

Și mai am încă mulțumirea să constat, că feciorii cărturari pe cari satul i-a dat și pe cari împrejurările vieții i-au mânăat în lupta pentru existență în lungul și latul țării, nu numai că n'au uitat satul de naștere, care desigur le evoacă nostalgia unor vremi de copilărie extrem de frumoase și de legături dulci familiare, pe cari nu le mai găsești nicăeri în viață, dar nici unul nu l-au părăsit; ci din contră, atunci când i-am chemat să-i sprijine, preo-

cupărilor lui sufletești, au făcut-o cu deosebită râvnă și bucurie.

Fructul gândirilor lor sunt paginile ce urmează și pe care le-am închinat memoriei vitejilor noștri.

Terminând această lămurire, știu să aduc mulțumirile mele, în numele comitetului, tuturor sprijinitorilor acestei fapte frumoase, al căror obol și nume spre știința tuturor l-am dat în lista socotelilor monumentului. Țiu să aduc deosebitele mele mulțumiri și să asigur de recunoștință pe colegul și prietenul meu, talentatul sculptor Mățăuanu, pentru jertfa de sine și de interesele sale personale, pe care a făcut-o cu acest prilej. De asemenea se cuvin mulțumiri, fiilor cărturari ai comunei și cărturarilor cari conduc comuna, primarului și ad-ției comunale, conducătorilor și casierului Băncii populare Sf. Petru și Pavel, sătenilor și proprietarilor din comună, cari cu toți mi-au dat un prețios concurs și cari în această operă au înțeles să aibă toată bunăvoința și să împlinească cerințele și nevoile ivite, fiecare după puterea sa și după dragostea ce are pentru binele public.

Dee Domnul, ca pilda ce o dă satul Bălilești, să fie un îndemn mai mult spre preocupări de bine obștească și spre împlântarea preocupărilor ideale, singurile, cari ca un altoi, regenerează seva patimilor, pasiunilor și egoismului nostru omenesc.

Președ. și Casier al Mon. Eroilor din Bălilești

Preotul VICTOR AL. NICOLESCU

PROFESOR SECUNDAR

**Vitejii din satele: Bălilești, Rumânești și
Valea-Mare, Comuna Bălilești, morți pe
câmpul de onoare, în războiul între-
girii neamului românesc din
— 1916 — 1918¹⁾ —**

1. *Sublocotenentul activ Nicolescu Al. Gh.*, fiul preotului Alexandru Nicolescu și al soției sale Andreiana Nicolescu din Comuna Bălilești. Diplomat al liceului I. B. C. Brătianu din Pitești și al școlii militare de ofițeri. Înaintat sublocotenent în 1916 și repartizat regim. 40 Călugăreni-Bazargic, comp. IV.

Căzut, ca un brav, în fruntea plutonului său în ziua de 22 August 1916, în luptele din fața Bazargicului, și înmormântat probabil de trupele inamice, căci după câteva ore terenul ocupat de ai noștri împreună cu jertfele căzute, au căzut în mâinile hainilor bulgari.

Deși familia a făcut îndelungi cercetări, nu i s'a putut găsi nici mormântul, nici nu s'a putut afla vreo lămurire mai prețioasă. În primăvara vieței, la 23 ani și-a dat duhul pentru înfăptuirea ideii românesc.

2. *Enescu Alexandru*, sergent activ, în regim. 40 Călugăreni, Bazargic. Fecior al fruntașului Ion

¹⁾ Sunt trecuți în ordinea gradelor și alfabetică, așa după cum sunt scriși pe monument.

Enescu și al soției sale Maria din Bălilești. Diplomat al școlii de meserii. Necăsătorit își făcea stațiunea de militar. A dispărut, probabil a căzut mort, în luptele dela Bazargic, în 1916, în vârstă de 23 ani.

3. *Ghinea Năstase*, sergent rezervist în regim. 70 inf. Muscel. De fel din satul Valea-Mare. Căsătorit, fără copii. A murit la 8 Februarie 1917, în Moldova, în cazarma cercului de instrucție a armatei II, în vârstă de 46 ani, de tifos.

4. *Ivanovici Isaia*, din Bălilești, feciorul lui Ristea Ivanovici și al soției sale, Smaranda. Căsătorit cu un copil. Fire blândă, liniștită și muncitoare. A făcut parte din reg. 3 artilerie grea, caporal și a dispărut în 1916 în grozavele lupte dela Turtucaia.

5. *Ghinea Ion*, caporal din Valea-Mare. Era căsătorit și are 5 copii. Bun gospodar, avea vitele și în deosebi boii cei mai frumoși din sat. Făcea parte din regimentul 70 infanterie și a murit la 30 Martie 1917, în căutarea spitalului div. I din Panciu, din cauza tifosului și a rănilor căpătate, în etate de 29 ani.

6. *Petrescu Dumitru*, din satul Rumânești, feciorul fruntașului Tache Petrescu și al soției sale Joița. Om cu stare bună și inteligent, făcea pe comisionerul București-Câmpulung, câștigând bune parale. Căsătorit are 4 copii. Caporal în regim. 70 a căzut în luptele dela Cocargea din Dobrogea la 23 Sept. 1916, în vârstă de 37 ani.

7. *Petria Nicolae*, din Rumânești, căsătorit cu 4 copii. Muncitor și modest, era iubit de săteni. Caporal în regim. 70, a murit pe câmpul de luptă dela Varnița la 22 Martie 1917, în etate de 37 ani.

8. *Talianu Gheorghe*, din Bălilești, feciorul mândru și voinic al săteanului Arsene Talianu și al soției sale Maria. Necăsătorit își făcea armata la regim. 3 artilerie grea. A dispărut, în groznicile lupte dela Turtucaia în 1916.

9. *Achim Gheorghe*, din Rumânești, căsătorit cu 4 copii. Om liniștit și fără buclucuri în sat, își vedeă numai de muncă. Făcând parte din regim. 70 inf., a fost luat prizonier, rănit fiind, a murit la casa lazaretului 4 din Alexandria la 11 Febr. 1917.

10. *Bănuță (Briceag) N. Gheorghe*, din Bălilești. Fiu al lui Nică al lui Bănuță și al soției sale Ioana, promitea a fi un fruntaș de preț al Bălileștilor. Activ, inteligent luă parte activă la chestiunile ce interesau satul lui. Bun vânător și meseriaș, eră cel care dădea tonul camarazilor săi din sat. A murit vitejește la Pravăț la 5 Noembrie 1916, fiind în regimentul 70 inf. și având vârsta de 34 ani. Rămâne în urma sa soția și 3 orfani.

11. *Băniceru Dumitru*, fără părinți și rude, stabilit în satul Bălilești, după ce a slugărit cu o râvnă foarte mare la un sătean. Ajunsese ca după hărnicia lui, nu numai să fie iubit de toți sătenii, dar să devină unul din cei mai puternici membrii ai Băncii Populare Sf. Petru și Pavel, având un capital mare în vremurile dinainte de război. Necăsătorit își făcea armata în regim. 2 vânători «Regina Elisabeta» A pierit în luptele din Ardeal în 1916, dispărut, fără nici o lămurire, în privința locului și datei morței lui. Fondul lui dela Bancă, a fost destinat cumpărării unui frumos felinar care să i poarte numele și care să ardă neconținut la monument la căpătâiul lui și al tovarășilor lui.

12. *Bănea Ioan*, din Bălilești. Căsătorit și fără copii. Sătean moșnean, blând, liniștit și ferindu-se de orice buclucuri din sat. Era pildă la mulți. Mișian în regim. 70, a urmat exodul în Moldova și suferind de multă vreme de stomac, a murit în spitalul 220 Bacău la 15 Ianuarie 1918, în vârstă de 47 ani.

13. *Bălașa Gheorghe*, din Rumânești. Căsătorit,

cu 3 copii. Om harnic. Făcea parte din reg. 70 infanterie. Căzut prizonier a fost dus în lazaretul Dolosit-Nograd din Albania unde, departe de satul și țara sa, strein între streini, a murit la 15 Martie 1917.

14. *Berevoescu Nicolae*, din Românești. Tânăr recrut necăsătorit. A murit la spitalul Tecuci Nr. 203 la 10 Februarie 1917, de boală contractată din cauza mizeriei și a drumului (enterită).

15. *Burluși Nicolae*, din Bălilești. Căsătorit, cu 5 copii. Harnic sătean și îngreuiat de nevoi și sărăcie, muncia din răsuputeri pentru a agonisi existența copiilor. Credincios și fără viții, rare ori îl vedeai cu zâmbetul pe buze. Făcea parte din regimentul 70 ca milițian și a căzut prizonier; a fost depărtat în lazaretul Lamsdorf în Germania. Muncit și aci, fără hrană, nu și-a mai văzut țara și satul și a pierit în 1917, nu se știe la ce dată.

16. *Cârstea Constantin*, din Rumânești, căsătorit cu trei copii. Iși petrecea bună parte din vreme prin București, ocupându-se cu negustorii mărunte, simpatie la vorbă și la vânzare. Făcea parte din reg. 70 și a dispărut în luptele din Dobrogea nu se știe când și unde.

17. *Diaconu Gheorghe*, din Rumânești, necăsătorit. Făcea parte din reg. 70 și a murit în spitalul din Bacău în 1917 Februarie, nu se indică boala, probabil de tifos sau rănit, căci era trecut printre convalescenți.

18. *Dumitru Gheorghe*, din Rumânești. Tânăr, necăsătorit era soldat activ în regim. 30 Muscel. A dispărut—probabil a căzut mort—în Ardeal, nu se știe precis data nici locul.

19. *Dumitru Năstase*, din V.-Mare necăsătorit, tot soldat activ în regim. 30 Muscel. Dispărut, tot în luptele din Ardeal, nu se știe unde și când.

20. *Dumitru Nicolae*, fratele lui D tru Năstase, tot din V.-Mare, necăsătorit, soldat activ în regim. 30 Muscel. Dispărut în luptele din Ardeal, nu avem nici o știință de el, ca și de cei doi tovarăși ai săi precedenți.

21. *Enescu Dumitru*, al doilea fecior al fruntașului Ion Enescu, pe care a avut nefericirea să-l piardă. Tânăr, harnic, făcuse ucenicie la magazine de fierărie în Pitești și promitea a fi un comerciant de viitor în această branșă, mai ales că părinții săi, oameni cu stare, puteau să-i dea un puternic sprijin. Recrut în regim. 30 Muscel a murit în Com. Brăești jud Iași, de tifos, la 24 Martie 1917, în vârstă numai de 21 ani.

22. *Iarca Ioan*, din Bălilești. Căsătorit fără copii. Om de muncă în sat. Făcea parte din regim. 30 inf. și a pierit fără a se ști ceva de el în luptele din Ardeal, în 1916.

23. *Ghinescu Nicolae*, soldat în reg. 70 infanterie. De fel din Valea-Mare. Căsătorit, avea un singur fecior. A murit în luptele dela Pravăț la 16 Octombrie 1916.

24. *Ghinescu Gheorghe* tot din Valea-Mare. Soldat activ în reg. 30 Muscel, necăsătorit. Mort la sanatoriul Bisericiani la 21 Iunie 1919 de o boală de pept, contractată în timpul războiului.

25. *Gorgan Gheorghe* tot din satul Valea-Mare Căsătorit, nu avea copii. Era soldat în reg. Muscel și a luptat în 1916 în Ardeal unde a fost rănit mortal. A murit la spitalul din Sinaia, la 6 Septembrie 1916 de cangrenă gazoasă.

26. *Gorgan Ioan* din Valea Mare, soldat în reg. 2 vânători „Regina Elisabeta“. Căsătorit fără copii. A căzut lovit de o schije de obuz la 17 Oct. 1917, pe dealul Porcului în etate de 25 ani.

27. *Gărguță Ion*, din Valea-Mare. Căsătorit fără

copii, Din reg. 70 inf. A căzut mort pe câmpul de luptă dela Răchitașu, lovit de glonte la 8 Aug. 1917, în vârstă de 37 ani.

28. *Isbășescu N. Gheorghe*, din Rumânești, fiul perceptorului N. Isbășescu și al soției sale Maria. Tânăr de viitor, necăsătorit, făcea parte din reg. 70 inf. și a murit în Moldova la 25 Februarie 1917 la spitalul convalescenților din Bacău, suferind de gripă infecțioasă contractată de pe front, în vârstă de 20 ani.

29. *Lăcătuș Oprea*, din Rumânești, recrut în reg. 30 Muscel, necăsătorit. A dispărut în Moldova nu se știe unde și când.

30. *Manda Dumitru*, din Valea-Mare. Soldat în reg. 70 inf. Era căsătorit și avea 3 copii. A murit de tifos la 13 Februarie 1917 în infirmeria ambulantei diviziei 12, în vârstă de 34 ani.

31. *Mărcușanu Gheorghe* din Bălilești. Căsătorit cu 5 copii. Om închis la fire și muncitor neobosit din zori până târziu noaptea. Ii plăcea singurătatea și robia muncii. Milițian în reg. 70 inf. a murit de mizerie în casa locuitorului Vasile P. Stoica din com. Gobnița, județul Iași, la 11 Ianuarie 1917 în vârstă de 44 ani.

32. *Manoloaia Ion* din fundul satului Valea-Mare. Căsătorit cu 3 copii. Făcea parte din reg. 70 inf. și a murit la spitalul convalescenților din Bacău în vârstă de 36 ani în 1917.

33. *Marcolea Ioan* din Rumânești. Făcea parte din reg. 30 și a căzut prizonier — probabil rănit — în luptele din Transilvania. Dus în Ungaria nu se mai știe de urma lui, nici când a murit nici unde. Era căsătorit și au rămas 3 orfani.

34. *Musceleanu Gheorghe* din Bălilești, feciorul meșterului meseriaș Ion Musceleanu și al soției sale Maria. Necăsătorit, recrut la reg. 30 Muscel. A

murit la spit. militar Regina Elis. din Iași la 25 Februarie 1917, de tifos.

35. *Neagoe Gheorghe* din Bălilești. Căsătorit cu 3 copii. Om curios. Ii plăcea treburile femeiești: cusutul, țesutul etc. și era și caraghios și simpatic la vorbă și treabă. Milițian din reg. 70 inf. refugiat în Moldova a murit de tifos la Bacău nu se știe data.

36. *Nicu Florian*, din Bălilești, feciorul lui Nița Nicu, meșterul Bălileștilor în zidărie, tâmplărie, dogărie și al soției sale Joița. Liniștit fără viții și muncitor, moștenise dela tatăl său numai calitățile. Cu avere bună, cu mult bun simț, jucă un rol important pentru săteni. Căsătorit, lasă 4 orfani.

Soldat în reg. 70, a murit la Cocargea în Dobrogea, în ziua de 23 Septembrie 1916, în vârstă de 36 ani.

37. *Olteanu N. Dumitru*, din Bălilești, feciorul lui Nae al Pătrului și al soției sale Sanda. Tânăr căsătorit n'avea copii. Chipeș și muncitor se bucură în sat de reputația unei fete mari. Făcea parte din reg. 2 vânători Reg. Elis. și a căzut pe câmpul de luptă la Helmeag la 2 Septembrie 1916 în vârstă 31 ani.

38. *Olteanu C. Gheorghe*, din Bălilești, feciorul lui Nițoi al Pătrului și al Mariei soția sa. Tânăr, chipeș, mândru de situația sa de bun gospodar. Căsătorit lasă un singur orfan. A făcut parte din reg. 70 inf. și a murit în luptele dela Pravăț la 5 Noembrie 1916 în vârstă de 34 ani.

39. *Opreșcu Nicolae*, din Valea-Mare. Căsătorit fără copii. Făcea parte din reg. 70 și a dispărut în 1916, în luptele din Dobrogea,

40. *Petria Constantin*, din Rumânești. Căsătorit cu 3 copii. Făcea parte din reg. 30 Muscel și a murit la 27 August 1917 în jud. Putna la spitalul

Regina Maria, în urma unor răni infecțioase căpătate în luptă.

41. *Petria N. Ioan*, din Valea-Mare. Căsătorit cu 4 copii. Făcea parte din reg. 70 inf. și a murit în luptele dela Cocargea în Dobrogea la 23 Sept. 1916 în vârstă de 37 ani.

42. *Petria I. Ioan*, din Rumânești. Căsătorit fără copii. Din reg. 70 inf., a dispărut în luptele din Dobrogea. Nici o lămurire nu avem în privința dispariției lui.

43. *Gorgan Ion*, din Valea-Mare. Necăsătorit. Reg. 70 inf. Mort la 10 Februarie 1917 în spitalul lazaret Nr. 220 Bacău, de tifos exantematic.

44. *Stanciu Constantin*, din Rumânești, căsătorit aveà un copil. Făcea parte din reg. 30 inf. A fost luat prizonier în luptele din Ardeal, dus în Germania unde a murit.

45. *Rândașu Preda*, născut în Rumânești și stabilit apoi în Bălilești; un om de o bunătate și cuminenie cum rar ți-e dat să vezi în satele noastre. În anii din urmă era un om de încredere la institutul de chimie al Dr. Istrati, iubit ca un copil, de superiorii săi. Căsătorit cu 2 copii, făcea cinste satului unde era pildă. În reg. 70 inf., a căzut în luptele dela Cocargea la 21 Septembrie 1916, în vârstă de 36 ani.

46. *Sorete Florea*, din Valea-Mare, necăsătorit. Soldat activ în reg. 30 Muscel, a luptat în Ardeal și a dispărut în 1916 în luptele de aici, fără a avea vre-o lămurire de soarta lui.

47. *Teodorescu Haralambie*, din Giurgiu, căsătorit și stabilit în Bălilești. Negustor de fel. Milițian refugiat în Moldova, a murit de tifos la spitalul rural „Cincu“ din Nicorești Tecuci, la 16 Martie 1916.

48. *Toma Dumitru*, din Valea-Mare. Căsătorit aveà 3 copii. Făcea parte din reg. 70. A dispărut

în 1916 în luptele din Dobrogea la Cocargea. Nici o lămurire nu avem de soarta lui.

49. *Ungureanu Nicolae*, din Bălilești-Muscel. Căsătorit cu 4 copii. Ca și fratele său Gh. Mărcușanu mort și el, era un bun și harnic gospodar. Făcea parte din reg. 70 inf. și a dispărut (mort spun camarazii lui) în 1916, la luptele dela Pravăț în vârstă de 36 ani.

50. *Ungureanu Teodor* din Valea-Mare. Casătorit cu 5 copii; soldat din reg. 70 infanterie. În lupte a căzut prizonier și a fost depărtat în Germania unde a murit la lazaretul din Lamsdorf la 10 August 1917.

În războiul pentru neatârnare din 1877/1888 au murit următorii eroi din Bălilești.

- 1) Lumânare Vasile
 - 2) Nicolae Dumitru
- } ambii necăsătoriți.

Tuturor acestor viteji, vecinică să le fie amintirea și pomenirea în satul nostru, pentru suprema jertfă, ce ei au făcut, în aceste războaie mântuitoare pentru neamul nostru românesc!

Victor Al. Nicolescu

Preot și prof. secundar

Bălilești, 1925 Iunie 15.

**În amintirea fratelui și colegilor dela școala
din sat, pieriți în războiul pentru
întregirea neamului**

Lupta pentru existență este o realitate pe care idealistii nu vor s'o recunoască decât în unele împrejurări. Războaiele, prin scopul ce urmăresc, confirmă în totul realitatea legei biologice. Idealismul este caracteristic unor anumite stări sufletești, cari

fac parte din fenomenele vieții, dar nu formează esența vieții. Acei ce s'au dedicat răspândirii unor idealuri morale, cum de exemplu: binele și adevărul, au fost cei mai utili organizației sociale. Religia a fost în toate timpurile, purtătoarea sanctuarului idealist în omenire și idealul religios fiind moral, a produs în epocile istorice adevărate revoluții sociale. Luptătorii idealisti au fost sentinelele avansate ale omenirii și civilizației și grație sacrificiului lor s'a putut înfăptui astăzi majoritatea reformelor cu caracter social; nu s'au putut însă evita războaiele. Lupta adevărată, care se observă în mod natural între indivizi ca și între popoare este lupta pentru existență. Această luptă este tot un războiu, care se desfășoară conștient sau inconștient în mic și în mare în toată seria viețuitoare, sub imperialismul acelorași legi biologice cari guvernează viața. Este însă o mare diferență între războiul natural și cel ce se organizează între oameni. Astfel în lupta ce se dă în natură toți indivizii mai puțin dotați dispar treptat și rămân cei mai bine înzestrați cu arme de luptă. În natură se face deci o alegere (selecțiune naturală) între indivizii inferiori și cei superiori. Inșă și omul este rezultatul acestei selecțiuni naturale și el este în natură cel mai pregătit pentru viață. În războaiele organizate de națiunile înarmate o parte din națiune este sortită să piară. Nu se mai operă acea alegere între indivizi, ca în natură. Distrugerea se face brusc și în mod brutal, iar nu ca în natură treptat și pe timp îndelungat. Acest războiu deci, care distruge atâtea energii creatoare, ce pot deveni adevărate forțe naționale de luptă, nu este un factor de progres natural, nu este moral în sensul legilor naturei și nu poate fi baza unui edificiu social. Cu durere plângem națiunea căzută în războaie. Astfel, când se ridică un monument

celor căzuți în războiu, se face desigur, nu pentru a preamări moartea stupidă, la care nu aveau dreptul cei căzuți, ci pentru a servi de exemplu generațiilor actuale și viitoare, ce diferență este între ideal și real. Imi amintesc, de anii petrecuți în școală, când deși în condiții mizere puneam idealismul mai presus de viața reală. Chestiunea națională ne agită foarte mult și cu entuziasm ceream războiu. Câtă durere simt acum, scriind aceste rânduri în semn de protest pentru moartea nemeritată a fratelui meu și a colegilor dela școala din sat. Fie, ca sacrificiul lor, făcut pentru triumful național, să folosească viața socială, înlănzind moravurile și lupta dintre indivizi și asigurând progresul pașnic în viitor.

Dr. Ioan Nicolescu

Medic veterinar

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sublocot. Gheorghijă Al. Nicolescu

Mic de statură, slăbuț, însă întotdeauna plin de vioiciune și voioșie;

În ochii lui blânzi se oglindea întregu-i suflet, deschis, stăpânit de o nemărginită bunătate.

Chipul său era chipul maicei sale, al maicii preotese, care în zadar îl așteaptă să-l sărute, căci el este așezat în loc de mare cinste, de nemărginită fericire, în rândul eroilor neamului.

Veșnic cu zâmbetul pe buze, gata să spună o vorbă bună sau o glumă, gata să se asocieze la orice acțiune menită să aducă bine satului și patriei sale: așa l'am cunoscut întotdeauna pe Gheorghijă Nicolescu.

Din ziua când domnul Invățător ne-a adunat în

mica sală de școală din Bălilești, ca să ne talmăcească ghicitoarea:

*Câmpul alb, oile negre,
Cin' le vede nu le crede;
Cin' le paște le cunoaște,*

am devenit cei mai buni prieteni.

Vara, la scădat, sau în „tăere“ după fragi și smeură, iarna cu târlia pe dealul bisericii, în jocuri și veselie am petrecut primii ani ai copilăriei noastre.

La vârsta de 11 ani au început griji mai serioase pentru noi: Am început cursurile liceale.

Gheorghită a făcut primul an de curs secundar la liceul „Sf. Sava“ din București. În clasa II-a, ne-am întâlnit iarăși, de data aceasta pentru mulți ani, la liceul „I. C. Brătianu“ din Pitești.

Din anul 1907 și până în 1914 am fost mereu împreună și zi cu zi, an cu an am putut cunoaște neprețuitele calități ale sufletului său:

Muncitor neobosit, inteligent, camarad excelent și prieten devotat.

Aproape zilnic îl vizitam în mica odăiță din strada Primăverii, unde locuia împreună cu fratele său și colegul nostru, Ionică, Al. Nicolescu, astăzi unul dintre cei mai distinși medici veterinari ai țării. Acolo, în mica lui odăiță, făuream noi cele mai frumoase planuri de viitor; acolo, pe lângă prepararea lecțiunilor zilnice, făceam planuri de ceea ce aveam de făcut în vacanțe, în satul nostru.

Din sufletul lui tânăr și plin de entuziasm au izvorât inițiativele cele mai frumoase, pentru ridicarea culturală și morală a sătenilor din Bălilești.

La școală eră unul dintre cei mai buni elevi, întotdeauna printre frunțașii clasei, apreciat și iubit de toți profesorii liceului. Noi, colegii lui de clasă, îl stimam și-l iubeam ca pe un frate, căci Gheor-

ghiță eră vesel, glumeț și foarte îndatoritor, gata oricând să ne ajute.

A absolvit cu succes liceul, fiind clasificat printre cei d'ântâiu, în anul 1914, anul începutului mântuirii popoarelor, când dreptatea s'a deslegat la ochi și a pus mâna pe armă pentru zdrobirea nedreptății, anul izbucnirii războiului în bătrâna Europă. Sufletul lui curat a simțit fiorii celui mai cald sentiment de dragoste de neam și s'a hotărât fără ezitare să se facă ofițer, căci simțea Gheorghită că momentul suprem se apropie și pentru noi. Și, într'o zi de Iulie, dis-de-dimineată, par' că l vād, apărū în odaia mea, spunându-mi, cu o vădită bucurie, că s'a hotărât pentru cariera de militar.

Și a ținut cuvântul.

Imi amintesc cu câtă mulțumire și cu câtă admirațiune îmi vorbea, în orele noastre libere dela școala militară de infanterie, despre instructorul și educatorul său militar, distinsul Locotenent Panait, care a murit ca un erou în primele zile ale războiului nostru.

Gheorghită devenise un ostaș convins.

După terminarea cursurilor școlii militare, a fost repartizat pentru stagiul la trupă, Reg. 30 Muscel.

Și în acest eroic Regiment, sufletul blând și iubitor al lui s'a contopit cu acela al comandantului său de companie, Locotenentul Grigore Cepleanu, un ofițer de elită al armatei noastre, căzut ca un brav în luptele cu Ungurii, la Bran, în 1916.

Gheorghită îl iubea mult pe Locotenentul Cepleanu și muncea din răsputeri ca să-l ajute, instruiind și pregătind ostașii pentru marele războiu.

La 1 Iulie 1916 a fost înălțat la gradul de Sublocotenent și repartizat Regimentului 40 Infanterie, la Bazargic.

În concediul nostru dela 1 Iulie la 1 August 1916, l'am văzut foarte des. Îi părea rău că se desparte

de Muscelenii cari i-au fost atât de dragi, însă simțeà că ziua cea mare se apropie și a plecat cu voe bună să și facă datoria, acolo unde Regele său îi poruncise.

A plecat pentru totdeauna, căci abia două săptămâni au trecut dela plecarea sa și România, într'un elan, a cărui amintire va înflorà de mândrie, deapururi, sufletele filor săi, a pornit cu măreție la lupta pentru dreptate.

Regimentul 40 Călugăreni s'a luptat cu îndârjire, sfărâmând multe atacuri ale Bulgarilor, cari, în ziua de 19 August 1916, ne-au atacat mișelește pe frontul dobrogean.

Sublocotenentul Gheorghiță Nicolăescu, în fruntea plutonului său, s'a luptat ca un erou, înfruntând moartea, ca să fie pildă ostașilor de sub comanda sa.

A avut un singur crez: Să se înalțe cu cinste în rândurile vitejilor, pentru fericirea patriei scumpe.

A murit ca un brav și odată cu el s'a stins una din candelile luminoase ale marelui candelabru, care este corpul ofițeresc al armatei.

Oștirea a pierdut un ofițer de nădejde, țara un cetățean distins, iar satul nostru un copil blând și iubitor care-i făcea o mare cinste.

Numele lui va rămâne nemuritor în cartea de aur a patriei și pilda sacrificiului său măreț va fi steaua călăuzitoare a generațiilor cari vor răsări în viitor din satul Bălilești.

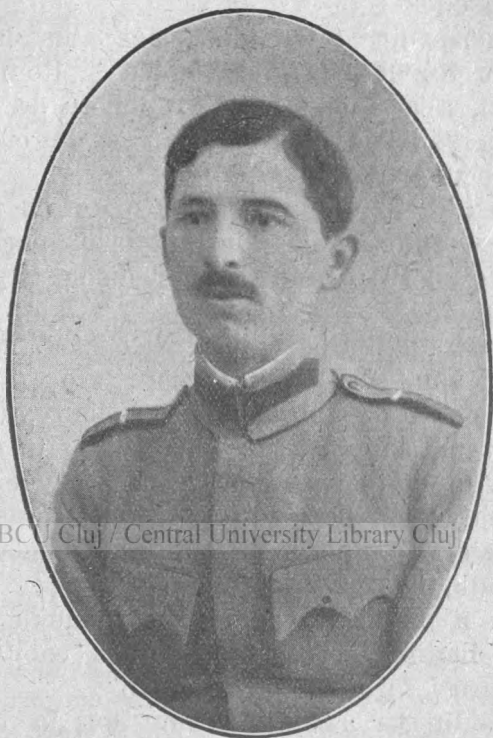
El a murit cu durerea în suflet, căci Patria noastră scumpă se zbătea în lupte grele, cu dușmanii puternici.

Astăzi sufletul său plutește liniștit, în lumea eroilor neamului, *căci dreptatea s'a făcut.*

Căpitanul N. I. Duțoiu

din Bălilești-Muscel

Buzău, 10 Maiu 1925

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUBLOCOTENENTUL GH. AL. NICULESCU

In amintirea fratelui meu

† **Sublocot. Gheorghită A. Niculescu**
Mort la Bazargic pe câmpul de luptă în 1916

La 22 August st. v., a. c. se împlinesc 9 ani dela
masacrul groaznic din 1916, de pe culmile Bazargicului,
dela acea luptă eroică dar inutilă, unde a
avut soarta nefericită, să cadă zdrobit de un mize-
rabil obuz și iubitul meu frate Gheorghită, sublocot.

activ în reg. 40 Călugăreni, alături de 3—400 jertfe de soldați și camarazi ai săi căzuți în aceeași zi. Deși ca o clipă au trecut 9 ani de atunci, deși timpul caută să-și arunce vâlul uitărei așa de curând și peste cele mai mari bucurii ca și peste cele mai mari dureri ale sufletului omenesc, totuși nu a putut să șteargă din suflet nimic din aducerea aminte de cei mai iubiți, care e atât de puternică și vie câteodată, că ești convins,—cum frumos scrie un literat—să crezi această profundă erezie: că aducerea aminte e superioară realității, ba poate singura realitate. Și iată, această aducere aminte îmi răscolește în suflet atâtea amintiri duioase și extrem de dure-roase despre sărmanul meu frate, care în vârstă numai de 23 ani și-a dat duhul, strein pe câmpiile Bazargicului și așa de departe de căminul casei noastre părintești.

Iată, că-mi trăește în suflet și-mi apare în minte figura-i uscățivă și suptă din cauza nevoilor materiale ce le-a suportat până la terminarea cu succes a liceului, figura-i plină de bunătate și voieșie, încadrată de o frunte largă, care arată în el o inteligență vie și o înțelegere superioară a vieții și a frământărilor omenеști.

Pare-că-l văd și mintea-mi deapănă în acest moment toate silințele lui mari de a-și îmbogăți sufletul cu cunoștințe cât mai multe și mai variate, silințe ce se isbeau de multe ori de faptul, că lipsit de bani, nu-și putea procura tot ce iace dorea să citească; — și când în clasa IV-a de liceu, soarta crudă ne-a răpit și pe tata — și când statul pentru o slujbă de 27 ani de preoție ai tatei, ne ofera sprijin, mamei și celor 11 fii, 30 lei lunar, ce deziluzii amare a încercat sufletul lui ce sfortări uriașe și ce privațiuni a trebuit să-și impună ca să termine cu succes cele 8 clase liceale. După ter-

minarea liceului, atât de doritor era de a-și vedea țara în lung și în lat, încât președinte al cercetașilor liceeni din Pitești, cu o echipă de tovarăși, pe jos a vizitat o bună parte din Ardeal, Bucovina și Moldova. — Intors sănătos și voios acasă s'a decis pentru cariera militară și în 1916 a fost înaintat la gradul de sublocotenent.

Dar și acum altă mare deziluzie; comandanții lui, deși bacalaureat, și doritor să rămână în județul lui unde își făcuse stagiul, l-au aruncat la Bazargic, rezervând locurile bune pentru cei cu influențe mari. Și iată-l într'o zi de Iunie, plecat la Bazargic, cu dorul de ai săi, cu lacrimi de înduioșare pe ochi, căci miroseă a praf de pușcă. Și gândul, că cine știe dacă o mai avea norocul să-și vadă căminul pământesc, îl muncea amarnic.

Recitesc scrisorile trimise dela Bazargic, Denicler, Valadimirovo, de pe granița bulgară și dorul sfânt de a-și revedea căminul e așa de evident că-ți străbate sufletul de înduioșare și tristețea îți învăluie orice îngândurare. „Sunt așa de departe și așa de strein în mijlocul bulgarilor unde mă aflu, că dorul de căminul nostru, mă chinue tot mai mult și îl simt tot mai adânc. ...Nu am altă dorință, decât cel puțin să-l mai revăd odată“.

Dar Domnul nu i-a îngăduit, căci peste 11 zile când ai noștri au reluat ofensiva, pentru recucerirea Bazargicului părăsit în ajun, fără sprijinul artileriei noastre, prin ploaia de șrapnele și obuze cari cădeau din toate părțile, când regimentul era sleit de puteri și rărit în rânduri, în fruntea plutonului său care se apropiase de creastă, după cum ne-au scris camarazii săi „a căzut lovit de un obuz strigând mereu, **înainte**, și transmitând o ultimă sărutare nemângâiatei lui mame, de care vorbea a-

deseori cu o nespūsă duiosie și o nemărginită afecție“. Ce s'a întâmplat cu el după acest groaznic măcel, care a costat pe ai noștri foarte scump 4—500 oameni pierderi afară de grade, nimeni n'a mai putut da vre-o lămurire, căci regimentul 40 sleit și cu rândurile rărite s'a retras pe câmpiile Ghelengicului pentru a se reface, lăsând totul în mâinile hainilor bulgari.

Când dorul, de a-i revedea cel puțin mormântul, m'a mânat la Bazargic, cu toate cercetările făcute, n'am putut afla nimic decât urmele unor șanțuri unde fuseseră îngropați sute de soldați de ai noștri cu bravii lor comandați și care fuseseră transferați să-și doarmă somnul de veci în cimitirul nou militar, alături de atâtea nații străine, ce și-au vărsat sângele pe aceste meleaguri.

Doar duhul lui și al camarazilor români pieriți aci, le-am găsit pe dealurile uscate ale Bazargicului, și mi-au părut așa de întristate și așa de singuratice în mijlocul străinilor bulgari, cari n'au nimic, dar absolut nimic românesc în ei și cari încă poartă în suflet ura neîmpăcată și dorul răzbunării.

Acolo, singur, cu părintele Gh., am plâns îndelung, am plâns amarnic, durerea și nefericirea fratelui meu Gheorghită și a camarazilor săi, ale căror oase s'au risipit și n'au mai rămas, decât amintirea unor trandafiri frumoși cari o clipă au trăit și apoi drăguțele și îmbujoratele petale au fost spulberate de vânt.

Fie, ca aceste rânduri scrise 'n amintirea zilei de 22 August 1916, — jertfa lui și a camarazilor lui, — pieriți fără mângâiere în numele idealului românesc și îngropați în ura de moarte a bulgarilor ce ne copleșesc pe aceste pământuri românești, să fie un moment de pioasă amintire și de adâncă compătimire, pentru ei, cari n'au avut parte decât de streini și de ură și la aruncarea celei din urmă

gii la căpătâiu; și dacă soarta va duce vre un cititor al nostru pe meleagurile fără viață și duh românesc ale Bazargicului, să știe, că sus pe colina ridicată, ce se întinde în afară de oraș lângă cimitirul militar, străjuesc încă duhurile întristate ale iubiților noștri. Și o lacrimă de înduioșare să lase să-i cadă din ochi pe acel pământ uscat, stropit de sânge și durere; căci va împlini astfel o datorie de conștiință și de mângâere pentru el și pentru camarazii lui, cari în durere mută și în dor nestins au închis ochii pentru totdeauna.

Bălilești-Muscel.

V. A. N.

Preot și profesor secundar

IN AMINTIREA EROILOR

Dintre toate împrejurările care sfârșesc prin moarte viața omului, nici una nu este mai groaznică ca războiul, care seceră laolaltă pe cei mai buni, pe cei mai tineri și mai iubiți fii și frați ai noștrii.

Eroii noștri au închis ochii pentru totdeauna în floarea vârștii, când viața le eră mai dragă, de parte de cei scumpi ai lor, luptând pentru desrobirea neamului nostru, pentru apărarea pământului și libertății patrii, îndeplinind prin aceasta, după cu vântul Mântuitorului cea mai înaltă poruncă de iubire: „Căci nu poate fi dragoste mai mare, decât a'și pune cineva sufletul pentru semenii săi“. (Ioan cap. XV v. 13).

Ei sunt în adevăr gloria neamului nostru, de aceea memoria și numele lor, trebuiesc păstrate din generație în generație.

Lor li se cuvine, cununa cea neveștejită a recunoștiinții noastre a tuturor!

Preotul Isaia A. Nicolescu

Fiu al satului Bălilești

Satul Rumânești, comuna Bălilești pe Bratia Muscel

Am cea mai dragă amintire despre acest sat în care m'am născut și unde am trăit primii ani ai copilăriei mele.

Natura l-a înzestrat cu frumuseți atât de încântătoare, încât nu se pot uita nici odată de aceia cari au avut fericirea să se nască în acest pitoresc sat.

Fiecare din fiii lui, mai ales cărturarii ești de aici, au o sacră datorie de a-l înzestră cu alte frumuseți materiale și morale în limita puterilor și a calităților sufletești cu care Dumnezeu i-a împodobit. Eu personal am dat un mic exemplu, dăruiind toată averea mea ce am posedat ca să fie împărțită $\frac{1}{2}$ bisericei și $\frac{1}{2}$ școalei din satul Rumânești. Și cu această ocaziune am o fierbinte rugăciune de adresat vecinilor mei, cari fără nici un titlu de drept și-au însușit o parte din această avere, ca de a lor bună voe s'o restituie Bisericei și Școalei, de oarece n'ar fi un gest frumos, să fie obligați a o restitui printr'un proces de revendicare, pe care l-ar intenta Ministerul Instrucțiunii Publice.

E frumoasă și înălțătoare și pilda pe care Părintele Victor Nicolescu un alt fiu al satului o dă acum prin ridicarea unui monument artistic, vitejilor din satul nostru, pieriți pe câmpiile de onoare ale patriei.

Cu osteneală și jertfă s'a ridicat această frumoasă operă; ea va vorbi însă generațiilor viitoare, că și satele noastre au simțul frumosului adânc dezvoltat și că ele prin devoțiune, se pot înălța pe culmea pe care s'a înălțat prin cultură, popoarele civilizate. Fie ca pildele date de feciorii cărturari ai satului nostru, de a-și aminti și contribui efectiv la ridi-

carea lor culturală și morală să fie îmboldul care să amintească tuturor sacrele datorii de îndeplinit față de cuiburile unde s'au născut și au văzut primele raze ale soarelui.

Eu personal mai am o înaltă datorie morală de împlinit către satul unde mi-am petrecut copilăria și anume: doresc, să-mi ajute Dumnezeu, mai târziu, ca să pot imita nobilile și frumoasele pilde ce am văzut și admirat, în a doua a mea patrie, am numit-o generoasa Franța.

Aici, foștii profesori universitari, foștii miniștri și chiar foștii președinți ai republicei franceze, se retrag în satul lor natal la bătrânețe, primind modesta funcție de primar al satului natal.

Ce servicii imense pot să aducă satului lor de naștere, persoanele sus indicate, prin marea lor experiență din viață și prin puternica lor influență, animați fiind de fundamentalul principiu «liberté, égalité, fraternité». Și la noi s'ar putea imita această minunată pildă.

Dr. I. Thoma Tomescu

Profesor Universitar București

VITEJILOR DIN BĂLILEȘTI

Iată, sunt 9 ani, decând în dimineața aceea senină a Sântă-Măriei Mari din 1916, clopotele dela biserica din satul nostru, așezată sus pe dealul Ciurenilor, ca să îmbrățișeze cu privirile ei, toată obștea urmașilor lui Bălilă, de când—zic—clopotele sunau vestea chemării la oaste, a tuturor flăcăilor și tinerilor satului nostru, mândrețea și fala Bălileștenilor.

Par'că și acum aud sunetul lor prelung și duios,

sunetul lor armonios. Par'că și acum văd, pe moșul Isaică al Popii, cântăreț de pe vremuri al bisericii — apus și el în vremuri de aspră nenorocire ale ocupației—îl văd sfortându-se, ca sunetul lor să fie cât mai prelung, cât mai duios, cât mai jalnic, căci duhul morții și al durerii, vesteă dangătul lor.

O! ce frământare și neliniște a fost în dimineța aceia! Cum, vă, pierduserăți cumpătul, voi, cari plecând din cuibul vostru iubit, vă gândeați, dacă veți mai avea norocul să-l mai revedeți vreodată.

Par'că te văd, chipeșule și svăpăiatule sătean, Gheorghe al lui Nică, cum ai venit dis-de-dimineță la Biserică și cum după ce mi-ai dat liturghia, mi-ai sărutat prelung mâna și m'ai rugat fierbinte ca să te pomenesc necontentit la Sf. Slujbă, ca să poți înfruntă valurile morții. Și pe tine, Florică al lui Niță al Nicului, domol și liniștit, cum sărutai icoanele și rugai pe Domnul să fie tot mai aproape, tot mai aproape, de sufletul tău blând și cinstit. Și în aceste clipe, îmi apari și tu Predo Rândașu, cu zâmbetul tău trist pe buze, îndatoritor și sfios ca un copil; și tu Nae Ungurene cu chipul blond și capul mândru și tu, Gh. Ungurene, posomorât și preocupat de muncă, pe care nici în zi de sărbătoare n'o lăsați să se odihnească; și tu, Gh. Oltene de pe valea satului cu mustața-ți mândru răsucită și cu ochi-ți plini de foc și de mânie; și tu fine Dumitre al lui Nae al Pătrului, cu chipul îmbujorat de față mare; și tu sărmane Nică al lui Burluși, cel îngreuiat de nevoi și sărăcie în Ciureni, și tu Gh. al Păunei Frunzei, meșter în țesut și în cusut ca o femeie și svăpăiat ca un svârcolici, și tu nene Nică al Mandeii, liniștit și domol, ca o zi de vară, când nici vântul nu adie; și voi toți Bălileștenii noștri, plecați pentru totdeauna dintre noi, voi cei doi feciori tineri ca bujorii ai lui nenea Ion al Bă-

canului, Gheorghe și Sandu, tu Isaică al Ielii Smandii și tu Gheorghe al lui nea Arsene Talianu și voi toți Rumâneșteni și Vălimăreni, cari ați plecat la datorie cu atâta dragoste și cari n'ați avut norocul să vă mai reîntoarceți în satul nostru iubit.

Cum vă depănați în aceste momente, înaintea ochilor mei, voi, cei mai buni fii ai satului nostru, voi, cari în momentele de luptă, pe o cărare nouă, ce m'am silit să dau treburilor noastre obștești, ați fost alături de mine și m'ați încurajat cu o dragoste, pe care nici n'o bănuiam.

În aceste clipe, de o covârșitoare durere, când toată a mea simțire e copleșită de un dor nestins, după frumoasele vremuri ce le-am petrecut împreună, atâtea ani cu voi, *sătenii mei iubiți*, în aceste clipe—zic—se desfășoară tot mai persistent înaintea ochilor mei, ca de pe un răboj, al unor vremi ce au apus pentru totdeauna; se desfășoară, toate acele frumoase aduceri aminte ale copilăriei noastre, cari dau o nostalgie neînțeleasă sufletului omenesc. Căci, cu toți am fost colegi, știți la școala noastră mică și afumată; am fost tovarăși la hoinărit și sbenguiri copilărești, vara colo pe marginea apei cristaline și calzi a Brăției, când scormoneam nisipul și secam toate gărlilele pentru a prinde cleni și nisiparnițe; sau când urcam pe întrecute, tocmai sus, în dealul Turcului sau la râpa cea mare a Dealului de sus și când rămâneam extaziați, cum pietrele ce le svârleam, se rostogoleau Km., până jos în valea Băceștii.

Și când firul atâtor amintiri se deapănă după ghemul unei vieți ce a apus pentru totdeauna, căci numai zorile aurii și soarele minunat de pe dealurile Rumâneștilor și Bălileștilor răsare și apune fără încetare; când asemenea duișii îți copleșesc sufletul, fără să vrei, lacrimi licăresc în ochi, lacrimi pentru voi, feciorii viteji ai Bălileștilor, deși,

vitejia voastră, trebuie mai mult cântată, decât plânsă.

Viteji ați fost, dar nenorocul v'a urmărit și după moarte! Căci nici un os de al vostru nu sălășluște în ținuturile Bălileștilor; ele s'au risipit fără urmă, cum se risipesc și sunt purtate de vânt frunzele ce mor înainte de vreme.

La Pravăț și la Helmeag, la Bazargic și Cocar-gea, pe Dealul Porcului și la Răchitoasa, la Tur-tucaia și Alexandria, la Bacău, Iași și Tecuci, la Neamțu, Putna și Varnița, pe tot cuprinsul țării și departe la Lamsdorf în Germania și la Dolosit No-grad în Albania, pretutindeni sunt risipite oasele voastre, fără lumânare și fără dor la căpătâiu.

Cum cad toamna miile de frunze nebăgate în seamă și îngrășă pământul ca să rodească mai cu prisos în viitor, așa ați căzut voi pe câmpurile de luptă, nebăgați în seamă de nimeni, îngropați în șanțuri largi la repezeală, și ați îngrășat pământul țarei noastre să rodească mai îmbelșugat; l'ați în-grășat cu trupurile și cu scumpul vostru sânge, să rodească mai îmbelșugat și pentru voi, și pentru ai voștri... Dar, vai!... pentru voi și ai voștrii pare că până acum încă n'a început să rodească îndeajuns.

Și în mijlocul atâtor frământări ce se deapănă din vârtelnița simțirii omenești, o ușoară mângâere, adie în sufletele noastre; căci aici în mijlocul sa-tului pe locul unde odinioară sălășluia școala, ce a aprins în sufletele voastre, focul iubirei căminului și țarei noastre românești, la răspântia celor trei drumuri și la câțiva pași de biserica care vă va fi mângâiat ultimele clipe, noi cari am avut norocul să viețuim în urma jertfei, am ridicat o candelă amintirei voastre, o troiță sfântă, păzită de doi sol-dați amărați de necazuri, ce seamănă așa la chip cu voi, dar reci la trup și fără suflare.

Deaceea, de acolo din depărtări, unde sufletele voastre străjuesc încă mormintele, adânc mahnite căci nici un dor nu suspină la căpătâiu; dela Pravăț și dela Răchitoasa, dela Bazargic și Cocargea, din Dealul Porcului și dela Turtucaia, dela Lamsdorf și dela Dolosit-Nograde, **veniți iubiților; veniți**, să dați viață cu spiritele voastre soldaților ce vă întruchipează. *Veniți*, căci cu dor v'așteaptă toți ai voștrii; cu dor v'așteaptă și plâng măicuțele și plâng surorile și frații, și plâng nevestele și copilașii! Aici, când ciocârlia cântă în zori de zi, ca să deștepte pe cosăș la muncă și când cărduri de femei și fete cu greble și cu furci vor trece spre luncă și spre deal, vor zări în chipurile de piatră, chipurile voastre și îmbărbătați vor pleca la munca vieții cea de toate zilele.

Iar în amurg, când cirezile de vite s'or întoarce mugind spre case și flăcăii și fetele, doinind frumos de sănătate și de muncă, vor tulii voios spre adăpost, sufletele voastre vor tresălta de bucurie, căci viața asta, viața asta plină de soare și de cântec, a început din nou în sat, așa cum a fost, așa cum va fi întotdeauna. Iar sus, în dealul Bisericei, așa de aproape de voi, pe la miez de noapte, când totul zace liniștit și pacea divină e pogorâtă peste sat, umbrele voastre se vor întâlni cu umbrele moșilor și părinților voștri, ce și dorm aci somnul cel veșnic și cu toții veți împleți în taină, destinele satului nostru și veți face ca zorile vieții cei noi, pe care aurora dimineții a revărsat-o, prin jertfa voastră și asupra satului nostru, să-l ducă tot mai adânc pe căile progresului și să răsară pe holdele noastre veacuri de mărire cum n'au mai fost nici când. Și astfel voi veți fi aceia, cari în zădărnicia și nimicnicia vieții, în tristețea ce zilnic ne-o dă aripa morții ce ne pândește, veți face trecerea între gân-

durile norodului nostru bălileștean ce-a fost și ale celui ce va să fie.

Și soarele va răsări deapururi minunat pe creasta Rumâneștilor și va apune tot mereu în văpâi în-sângerate pe creasta Bălileștilor, și stelele vor scripi neconținut pe bolta cerului, luminându vă, noaptea „pe la cântători“, cărările voasrte iar luna își va păstră tainica lumină, pentru vremea când veți merge să mângâiați în visuri, somnul dulce al odihnei muncii vieții, ce se pogoară blând și liniștit neconținut în casele copiilor voștri...

Victor Al. Nicolescu

Preot și profesor secundar

DIN BĂLILEȘTI

Sunt aproape 36 ani de când am plecat din satul meu natal, sat bogat, cu priveliști frumoase, așezat între 3 dealuri pe valea râului Bratia, ce îl desparte în două părți. Aci mi-am petrecut copilăria și amintiri frumoase mă leagă de acest colț de țară.

Nici o localitate din lume nu-mi este mai dragă și nu este mai frumoasă decât satul în care m'am născut și am făcut primii pași din viață. Mă simt mândru când văd că înflorește și sunt mulțumit când pot să contribui cu ceva la ridicarea lui.

Nu rare ori îmi reamintesc de școala, unde am absolvit cursul primar rural, o clădire mică joasă, compusă din 2 camere; una în care se adunau copiii din cele 4 cătune spre a învăța carte, cealaltă mai mică servea de cancelarie școalei, primăriei și percepției.

Alături o gheretă de lemn în care se adăpostea streaja satului. Toate acestea erau pe locul unde astăzi stă înălțat mărețul monument al eroilor.

Pe lângă școală trecea valea satului, prin care se scurgeau apele din isvoarele dealurilor și din ploi, la râul Bratia. Când veneau ploi mari și rezezi, apa eșea din albie și intra prin curțile sâtenilor înecând vitele și producând stricăciuni mari. Ca copii simțeam plăcere și aveam o mare bucurie să privim la valurile apei, care purtau pe deasupra bușteni, răgălii, bulgări de pământ argilos în formă rotundă și altele.

Din când în când un fior rece ne sguđuia tot corpul când în mijlocul valurilor zăream un vițel, o oae, sau o vacă, care sbierând privea în toate părțile după ajutorul, ce nimeni n'avea curajul să-l dea. În acelaș timp râul Bratia se întindea dela un țărm la celălalt, întrerupând comunicația între cătune prin stricarea punții pe care treceam în timpurile bune. Colegii de peste râu erau găsduiți de noi, cei de dincoace de râu, până la restabilirea comunicației.

În timpul verei ne scăldam în apa cea limpede ca cristalul a râului Bratia, încălzită de arșița soarelui. Prundul râului era acoperit de pânzele albe și frumoase țesute din bumbac, în sau cânepă de către gospodinele satului, care cu cât aveau mai multe și mai frumoase cu atât erau mai mândre.

În zilele de sărbătoare toată lumea, în haine curate, cu lumânări în mână, se îndreptau spre cele două biserici ale satului pentru a face rugăciuni și a mulțumi lui Dumnezeu, aprinzând câte o lumânare la capul celor cari au fost înaintea lor. După masă mergeau cu toții la han, unde flăcăii și fetele făceau hore și jucau jocuri frumoase; iar bătrânii sfătoși deoparte, povesteau din tinerețe sau își spunea păsurile lor. Cu câtă nerăbdare așteptam zilele de Paște spre a ciocni ouă roșii. Ce vesel se petreceau aceste zile. Cu mâhnire în suflet trebuie să spun că

de câțiva ani în loc de horă, sârbă, ungurească, chindie etc., văd flăcăii și fetele din comuna mea, schimonosându-se în niște jocuri urâte, imorale și care nu se potrivesc de fel cu firea, cu obiceiurile și cu portul românului. De altă parte se văd bătrâni și tineri, femei și chiar copii, îndeletnicindu-se cu tot felul de băuturi alcoolice, care le otrăvesc corpul și-i împinge la rele. Cu părere de rău constat că respectul ce se da în acele timpuri preotului, învățăturului, persoanelor mai în vârstă și mai capabile, astăzi aproape nu se mai vede.

Incontestabil că comuna a progresat în multe direcțiuni și aceasta se datorește unora din conducătorii ei și locuitorilor cari sunt sârguitori, săritori, muncitori, buni, firi blânde și înzestrați cu mult bun simț. Grație acestor elemente avem astăzi în comună *Scoala mare și frumoasă, tip urban, grădina de copii, local propriu pentru primărie și percepție, bancă populară, infirmerie, pod peste râu, și acum monumentul impunător, ce se sfințește.*

Economia rurală este caracterizată prin aceea că pomicultura și agricultura domină animalicultura. Vitele care în alte țări și chiar în Ardeal, constituie baza ocupațiunii săteanului, la noi sunt cu mult mai reduse decât acum 36 de ani. Mi-aduc aminte cu plăcere de cirezile de vaci, rasă românească de munte; de turmele de oi rasă țurcană și țigae; turme de capre și de cârdurile de porci, din rasele stocli, sârbească și curcituți de mangol, cari în cârduri mai mari sau mai mici se înșirau dimineața spre dealuri la pășune; iar seara se înapoiau, mergând la râu pentru adăpat, după care se despărteau intrând fiecare în curțile lor. Deși erau vite din rase primitive constituiau totuși o mare bogăție pentru satul nostru, care astăzi aproape nu mai o are și

mă gândesc cu groază ce ar face consătenii mei dacă în câțiva ani la rând nu s'ar face prune, singura sursă de venit.

Aci este rolul nostru, ca mai pricepuți să-i îndrumăm, să-i încurajem, să le facem educația, să cerem alături de ei sprijinul statului, județului, cooperativelor și băncilor spre a le procura animale de rasă, reproducători, semințe pentru furaje artificiale și bani la nevoie.

Trebue luptat ca scumpa noastră comună să prospere în toate direcțiunile, rămânând pentru generațiile viitoare un izvor sacru ; ca scepticismul uci-gător, conducător către desfrâu și cruzime să fie înlocuit cu optimismul, care trece peste toate neplăcerile și duce la isbândă.

D. Isbășescu

Medic veterinar în București

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Opera de artă, cere jertfe

Sunt cinci ani de când s'au început lucrările ridicării monumentului Eroilor din Bălilești și în tot timpul lucrării acestei opere de artă, am văzut și m'am convins, că o operă de artă, ca să se desăvârșească în satele noastre, cere nu numai răbdare migăloasă, nu numai însuflețire pentru idealul frumosului, dar cere multe și mari jertfe. Căci rășboiul cel mare pare că a pervertit multe suflete și materialismul și interesele egoiste, în vremurile de azi, sunt acele, cari încetul cu încetul, tind să ia locul preocupărilor ideale și de bine obștesc.

În adevăr, e în deobște cunoscut, că după cum artistului i se cere pentru a putea da viață pietrei inerte și reci, să aibă neconținut fixați ochii sufle-

tului său asupra tipului pe care-l vrea să-l realizeze, așa și omului preocupat pentru binele obștesc i se cere să aibă o credință neștrămutată, o voință de fier și o încăpățănare stoică, pentru a săvârși binele și pentru a putea rezista loviturilor și piedicilor ce le întâmpină în calea sa. Căci alături de jertfă și trudă idealistă, lăcuește, pasiunea și răutatea omenească, egoismul și intriga; și dacă nu știi să le ocolești, să le înfrunți, apoi fășiile aceste luminoase ale lumii sufletești, care ne transformă, care ne arde inima, care ne face să plutim cu totul deasupra pământului, nu sunt decât niște vânturi arzătoare, cari trec peste sufletul omului și-l ofilesc, fără ca sufletul să fi găsit roua dimineții, care să-l înprospăteze.

Sunt fericit și mulțumit deplin sufletește, eu dascăl bătrân al satului Bălilești, când fac constatarea îmbucurătoare, că, cu prilejul ridicării monumentului Eroilor din Bălilești, am găsit în fostul meu elev, fiu al satului, Pr. Victor Al. Nicolescu profesor secundar, care a fost ales de sat președinte și casier al monumentului și în talentatul și marele sculptor D. Mățăoanu, fiu al Muscelului și autorul frumosului nostru monument, tocmai aceste fășii luminoase ale sufletului, această faclă care luminează sufletul omenească: *idealul*. Am găsit în ei, în inima lor, aceea ce scria un mare gânditor al omenirii, Spencer, „*motorul, motorul indispensabil al sufletului*“, credința și entuziasmul, care luptându se adesea cu atâtea mizerii, împinge totuși sufletul să birue și să ducă biruința la bun sfârșit.

Și nu spun acest lucru spre lauda lor, căci lauda lor e opera înfăptuită, ci din dorința ca idealul sufletesc ce i-a călăuzit să fie farul luminos, care să lumineze tot mai mult și tot mai departe, pe cei ce se străduiesc în binele obștesc. Căci, noi fruntașii satului ne-am adunat într'o zi de Martie în 1920,

și i-am dat Păr. Victor Nicolescu această însărcinare. Și de cinci ani de zile se străduiește să înfăptuiască opera începută. După ce convinge pe prietenul său Mățăuanu să se angajeze la lucrare, vine de sute de ori la Bălilești, pe jos dela Stâlpeni la Bălilești, pe timp bun și rău; dispune pe săteni la jertfe, la contribuții benevole; convinge pe oameni să aducă gratuit zeci de km, piatra dela Albești, după ce neconținute drumuri făcuse aci, ca să se scoată piatra, carierele fiind înfundate și neputând furniza așa blocuri mari.

Pe jos, pe timp mizerabil, ud până la piele, îndură cu oamenii greutatea aducerii enormelor blocuri de piatră; îi ospătează, îi încurajează, aleargă pretutindeni. M'a impresionat mult faptul, când l'am văzut, că din cauza lipsei de oameni, personal cu boii de sfoară, a făcut drumul Albești-Câmpulung-Furnicoși, făcând și pe cărașul atunci când era nevoie, numai treabă să se facă. Merge la București pentru a aduce lucrătorii, punctatorii, sculptorii angajați în alte lucrări mai rentabile; le găsește adăpost, dispune pe săteni să le dea masa gratuit în 4 veri dearândul, vine neconținut să vadă mersul lucrării. Dă serbări pentru mărirea fondurilor, merge de câteva ori la București pentru a cerși fonduri dela Ministere, dela Soc. Mormintelor Eroilor, etc., adună dela toți cari-i cunoaște, jertfește sume mari dela B-ca Pop. din sat pe care o conduce, se împrumută pe cont propriu când fondurile se epuizează, ține socoteala cheltuelilor și veniturilor la centimă, nu pune nici o cheltuială de a sa făcută în acest scop; aude critici, acuzări născocite, atacuri pătimașe; e martor la intrigile ce se țin; tace și rezistă tuturor greutăților, reușește să împace vrajba și termină opera.

Și iată și pe talentatul sculptor Mățăuanu.

În timpul când toți își valorifică munca, în timpul

când arta însăși s'a materializat, el din dragoste începe o lucrare, fără gând de răsplată. Văzând greutățile, apreciind strădania prietenului său, pretinde numai plata sculptorilor, punctatorilor și lucrătorilor, pe care să o facă comitetul după învoiala personală cu ei. Deși o vară întreagă, pe căldura nesuferită din București, lucrează pentru înfăptuirea modelului, nu pretinde nimic pentru sine. Și în 4 ani se strămtoează și trimite sculptori și punctatori, vara să lucreze la Bălilești, deși ei i-ar fi putut da venituri personale, lucrând la alte opere mai bănoase. Aude bârfeli, critici, vorbe rele, totuși tace, îndură și muncește de dragul artei și din dragoste de a înzestra un sat din Muscelul lui, cu o lucrare, care să rămână, pe care o înfăptuește.

E adevărat că aceste pilde ne-au însuflețit și pe noi ceilalți săteni, învățători, fruntași ai satului și ad-ție comunală și ne-au făcut să dăm cu dragoste obolul și să-i secundăm în tot ceea ce ne-au cerut cu bunăvoință; dar fără devoțiunea d-lor lucrarea cu greu s'ar fi înfăptuit.

Iată de ce am zis că mă bucur, când am văzut că în mediul nostru materialist și de interese personale s'au găsit oameni idealști, cari să facă jertfe și să fie preocupați de binele obștesc.

Și să fie siguri că *„deși corpul se schimbă, sbârciturile se formează, părul albește, simțurile pierd din energia lor, totuși, sufletul singur, cu pornirile lui va pluti pe deasupra acestor ruine, după cum amurgul zilei luminează și poalește coloanele unui templu ruinat“* și de aceea, și Monumentul Eroilor din Bălilești, va pluti pe deasupra tuturor ruinelor, ce peste veacuri vor rămâne din satul Bălilești; căci, el este sufletul acestui sat, pornit din suflet și isprăvit cu suflet și cu pornirile lui generoase.

Nicolae Moroiu

Învățător la Bălilești

ȘCOALA ȘI EROII NOȘTRII

De câte ori mă întorc cu gândul în trecutul îndepărtat al dulcii și duiioasei copilării, văd printre alte amintiri frumoase și plăcute din viața fragedă a școlii primare și icoana vie a unui joc războinic.

Eram la școală într-o zi de iarnă când domnul învățător ne vorbi despre „Luptele lui Ștefan cel Mare cu Turcii“ Inflăcârați și mândrii de biruința Românilor asupra păgânilor, ieșim în repaus. Afară din cerul posomorât și încruntat cădeau domol fulgii albi de zăpadă ca florile de cireș. Ce plăcut era pentru noi să alergăm și să sărim prin zăpadă, ca în orice timp de altfel, mai ales în momentul de față, când spiritele noastre erau atinse de un suflu războinic. Nu întârziarăm deci ca să propunem câțiva din noi, să ne jucăm de-a războiul. Un băețanlu, „Ghiță“, al odăiașului dela școală zise:

„Hai copii să ne jucăm de-a războiul cu Turcii“. Toți primim cu bucurie, asvârlind căciulele în sus.

„Bine să ne jucăm“, zise Petrică, „dar cari sunt Turcii și cari-s Români? O tăcere mare domnește peste toată ceata, atât de sgomotoasă până acum. Niciunul n'am fi vrut să luăm numele de „Turc“. Mândria de neam, care se înfiripă în sufletele noastre ne îndemna pe toți să luptăm în armata Românilor, contra unui popor dela care țara noastră a suferit atât. Inimile noastre erau inflăcârate de dragostea de neam. In cele din urmă, după multă tocmeală, abia se învoesc jumătate din noi să formeze armata turcească. O batistă albă legată la mână arată spre dușmanii turci. Eram gata de luptă. Un semn, și începe. Sburau prin aer cu sutele bulgării de zăpadă. Nu se mai auzea nici o vorbă și deoparte și de alta era mare încordare. Români par'că aveau

puteri îndoite. Se apropiau de dușman. De odată se auzi un strigăt: „Pă ei mă“! Un „ura“ nebun izbucnește din piepturile micilor români războinici, cari năvălesc asupra dușmanului, cu un avânt neînchipuit. Nici un turc nu se mai vede în picioare. Toți erau amestecați cu zăpada. Oastea turcească se dă bătută. Românii ies învingători. Pe fețele lor, roșii, aprinse se vede mare mulțumire.

— „Da v'am bătut mă“! zise unul ce se luptase ca un erou de ai lui Ștefan.

— „Ne-ați bătut mă, că ați fost Români și Românul are șapte vieți“, răspunse cu necaz altul.

„Dar hai să ne schimbăm și să vă arătăm și noi bătaie românească. Și desigur că ar fi fost și mai aprigă, căci clocotea în sufletele lor și ambiția și răsbunarea.

Mă gândesc și pun în legătură războiul nostru de copii cu Umarile evenimente L dela 1916—1918. Eroii din marele războiu sunt micii luptători din copilărie. Sămânța vitejiei încolțește și crește în ei de pe atunci și se arată în jocurile lor, rămânând mereu trează și gata oricând. Avântul la luptă era mereu sgândărit prin povestirea faptelor mărețe ale Românilor. Sentimentul iubirii de Patrie era deșteptat în inimele fiilor ei. Ce virtuți frumoase pentru fii unui neam cu mulți dușmani.

Soldații școlari, învingători cu bulgări de zăpadă, crescuți în școală cu așa virtuți pentru țara lor, au știut să răspundă cu bărbăție la cel dintâiu sunet de alarmă și au mers la luptă fără șovăire, când țara i-a chemat.

Apăsăți de greutate fără margini, prin fumul bombelor și șueratul gloanțelor, au mers înainte luptând pentru Rege și Țară până la sfârșit. Au fost puși la grele încercări în acele momente de grea cumpană, dar nu s'au lăsat și au avut tăria să dove-

dească lumii că sunt vrednici urmași ai lui Ștefan și Mihaiu, că și-au iubit patria și și-au dat bucurosi viața pentru apărarea ei.

Astfel au învățat și au visat ei din mica copilărie. Visul lor le-a devenit realitate și au avut și ei norocul să înscrie în istoria noastră pagini și mai glorioase ca cele din cari s'au adăpat: Cerna, Jiu, Olt, Dragoslavele, Mărăști, Oituz și Mărășești vor rămâne neșterse, în amintirea urmașilor acestor eroi, cari au udat cu sângele lor aceste colțuri sfinte ale patriei lor.

* * *

Patria mea, nu te teme, cât timp vei avea ostași cari să nu piardă din inimile lor respectul și apărarea a tot ce e românesc. Copiii tăi, din cunoașterea în școală a trecutului tău glorios, din cinstirea eroilor tăi, în fața monumentelor presărate pe tot cuprinsul tău, își vor oțeli sufletele, și vor ști, să înfrunte cu devotament toate piedicele ce-ți vor sta în cale.

Apărătorii tăi de mâine se îmbărbătează din pildele frumoase ale filor tăi de azi.

D. N. Isbășescu

Învățător Bălilești-Muscel

Prin jertfă la nemurire

Trecut-a aproape un deceniu, de când, într'un uriaș avânt, feciorii plaiurilor munților și șesurilor, la strigătul țării lor nedreptătită și năpăstuită de veacuri, își părăseau colibele și ființele lor dragi și se îndreptau acolo, unde aveà să se plămădească în chin și suferințe, ziua de astăzi, ziua de mărire spre care au nădăjduit înfrigurați și strămoșii lor; și avântul lor n'a cunoscut graniți, nici greutate,

căci învățaseră din leagan iubirea de țară și de neam, iar trecutul țării lor bogat în fapte mari și nume glorioase, le servea de vecinic îndemn; și avântul lor trebuia să fie mare, căci ingerul bun al țării lor, care veghea neîncetat de veacuri, le prevestise sosirea ceasului cel mare, dela care nimănu-i era ertat să lipsească. Glasul fraților subjugăți, dela răsărit, apus și miază-noapte, pe care-l auziau tot mai sfâșietor, chemându-i să-i smulgă din strânsoarea străină, în care se înăbușeau încetul cu încetul, le-a transformat avântul în iureș năprasnic. Și'n sunete de muzici și fanfare, uitând de griji și nevoi, îmbrăcați sau neîmbrăcați, cu hrană sau fără hrană, pe viscol, pe ploi, pe vânt, ca și pe vreme cu soare, străbătând câmpii, păduri, dealuri repezi și văi adânci, se așterneau la drum în spre ținta, spre care-i mâna dorul de neam și frate.

Iar cei rămași la ogoarele și colibele lor, bătrânii, femeile și copiii îi priveau cu bucurie, iar în veselie contenită a bătrânilor cu fețele încrețite se întrezărea și îngrijorarea de clipele ce vor veni.

Și au urmat vremuri de înălțare și de mândrie, amestecate cu clipe de înfrigurare, și un neam întreg a trăit momente sublime, căci eternul zăgaz, obstacolul blestemat al aspirațiilor sale, nu mai există, fusese șters într'o noapte; Carpații au existat, Carpații nu mai există; viața noastră de acum nu mai e despărțită în două, căci fulgerul vremii topise hotarul, și lumini au coborât peste culmile lor, să vestească sosirea ceasului isbăvitor, și zorii așteptați de o viață nouă. Falnicii Carpați, au dat sufletelor noastre putere din puterea lor și au priveghiat din înălțimea strălucirii lor, la înscrierea cu litere de aur în cartea istoriei neamului a paginilor celor mai glorioase.

„Ca puscici copleșiți de ani
„Pe-a căror față trece 'n seninarea
„Când glasuri tainice vin să străbată
„Tăcerea sihăstriei lor,
„Bătrânii munți au tresărit, când prin desișuri
„Neașteptate s'gomote s'au revărsat
„Și 'nțelegând ce valuri de viață
„Spre ei din depărtări se 'ndreaptă
„Deodată fruntea lor s'a luminat.

* * *

„Trec oștile prin negre bolți de stânci
„Trec oștile prin prietenoase văi
„Și drumurile de străveche faimă
„Sub pașii sprinteni frământând țărâna
„Simt bucuria să-și aducă aminte
„De vremii îndepărtate, când străbunii
„Acelora ce merg la luptă azi, ary Cluj
„Pe acolo rătăceau în mândre șiruri
„Și despicau cu boata ciobănească
„Intunecimile de brazi.

(Ovid Densușianu)

„Heroica“

Pe culmile Carpaților și al terenului de atâta vreme râvnit, sufletul poporului românesc și vitejia neamului nostru au dat pildele cele mai învățătoare care vor rămâne deapururi, în istoria omenirii.

Au urmat vremuri de durere, de băjanie, și de umilință, și fericiți sânt cei, căroră hărăzit le-a fost să trăiască numai clipele de înălțare!...

Avântului năvalnic din început, i-au urmat, momente de teamă, de neîncredere, de nesiguranță; o piedecă, se așezase deacurmezișul inflăcărării. Pentru epoca de acum, elementul sufletesc altădată îndestulător, avea nevoie spre a contribui la scopul

urmărit de un factor nou, pe care conducătorii țării noastre nu știu din ce pricină, nu prea-l avuseseră în vedere.

Cu sfârșitul anului 1916 și începutul anului 1917 se abătea supra țării noastre un val de suferință: sufereau părinții, frații și surorile noastre, știind pe vitejii lor dragi în primejdie de moarte, sufereau mai mult încă bravii luptători, gândindu-se la umilințele îndurerate de familiile lor rămase departe în leagănul copilăriei lor.

Increzători în providență, care dealungul timpurilor nu părăsise neamul nostru, pătrunși de focul sfânt al iubirii de țară, care păstrase neatinsă în vremuri mai crâncene, integritatea pământului țării, și cei din luptă, ca și cei din sclavie, în aparență resemnați, lucrau în tăcere și se pregăteau să retrăiască clipe de măreție. — Și au venit rând pe rând zilele rămase nepieritoare în istoria neamului, zile scrise cu sânge pe zilele istoriei noastre: Mărășești, Siret, Varnița, Mărăști, Oituz. Vitejia neamului nostru și-a făcut proba cea mai strălucită în fața omenirii întregi; pământul rămas încă neatins de călcâiul cotropitorului, a fost apărat cu trupurile și sângele filor săi.

*„Când cei haini pustiul credeau că-l vor întinde
„Și peste locul unde un adăpost găsisem
„Când sufletele noastre s'au smuls increzătoare,
„Din apăsarea neagră ce-o clipă le-abătuse,
„Voi Mărășești, venit-ați să ne-alinați durerea,
„Să reinviați mândria că sântem cei pe cari,
„Nimica nu-i doboară, că nu știm ce e chinul
„Nădejdlor apuse.*

Azi, nu mai plâng în lanțuri, Ardealul, Bucovina, Banațul care ne-a dăruit altădată lumina, azi, hotarele blestamate au pierit; un nou hotar, hota-

rul sfințit cu sângele multora dintre noi, și care, pe dreptate ni-e astăzi dat pe vecinicie; azi, de mult, prin norii cei negri și prin bolta de tristeță, ce ne-a închis aproape doi ani seninul, s'au arătat brazda de lumină, semnul sfânt pe care atâția îl așteptau: pacea. S'a stâmpărat mânia potopului de sânge; pe locurile care au văzut însângerate valuri, vin solii unei vieți noi, răsar din locurile pustiite palate ca din basme și insule înflorite, și pretutindeni se simte trecând biruitoare suflarea reînvierei.

Astăzi, noi, cei încercați în roata făuririi mărireii noastre, se cade să ne întoarcem cu evlavie și cu sufletele îndurerate înspre chipurile dispărute în nemărginire, ale celor mânați de idealul suprem: *salvarea onoarei lor!* Iar voi cei rămași de paza căminurilor și leagănelui copilăriei lor, și care ați suferit și ați lăcrămat, cari ați cunoscut o altă durere, împreunați-vă oșanalele voastre cu ale celor ce i-au văzut murind; deschideți larg baerele pungilor voastre și turnați în marmură nepieritoare simbolul jertfei lor.

Onoare vouă, săteni iubiți, cari v'ați adus aminte de frații voștri, cari se odihnesc în câmpul, în munții și văile depărtate, fără cruci și fără flori, și în spre mormintele căroră nu știu să se îndrepte cu pași domoli și înecați în suspine, cu priviri adumbrite de durere, soția, părinții sau frații; fiți mângâiați, văduve, orfani și părinți, căci pământul unde scumpii voștri viteji s'au înfrățit cu moartea, va fi sfințit dacă nu de semne sfinte și de doliu, va fi sfințit de jertfa lor, care va rămâne pururi săpată în sufletele consătenilor lor.

Onoare sătenilor noștrii, cari au înțeles să aducă alinare în sufletele celor rămași stingheri, cultivând una din podoabele morale mai de preț: recunoștința.

Mi-aduc cu emoție aminte, când acum șase ani, a răsărit spontan în mintea noastră ideia necesară de a eterniza în piatră nepieritoare sublimul clipeilor ce au fost; și momentele acelea au fixat pentru totdeauna la treapta cea mai înaltă, locul ocupat de comuna noastră pe plaiurile Muscelului.

Dacă ne întoarcem privirile înapoi, în trecutul neamului nostru, găsim puncte cari fășnesc lumină, și predecesorii noștri au știut să preamărească cum se cuvenea pe făuritorii punctelor culminante ale istoriei noastre. Măreția sufletească crescând până la sacrificiu a eroilor noștri naționali, a fost judecată cum merită, de reprezentanții generațiilor înaintate; poporul românesc a știut întod'auna să-și arate gratitudinea sa neprecupețită pentru acei aleși ai lui. Aproape fiecare oraș al țării noastre, oferă spectatorilor îndepărtați pildă vie; de consideraț.unea înaltă ce Românul, a dat oamenilor săi mari, în toate timpurile. Generația noastră s'a hrănit la sentimentele alese pe care le-au cultivat generațiile trecute. Intemeietorii țării noastre, creatorii momentelor noastre politice și sociale mari, animatorii luptelor glorioase care ne-au dat unirea și ne-au ridicat sus în atențiunea țărilor civilizate, marii noștri luptători naționali, au fost imortalizați de semenii lor.

Dacă în clipele de față, țara noastră și-a văzut înfăptuit visul, ce de vremuri îndepărtate ne purta pe aripile lui, dacă astăzi poporul nostru, și-a întins faima lui în tot pământul, dacă numele de român este rostit cu respect și considerație, ori unde suflarea omenească a putut pătrunde, dacă ne simțim mândrii, că țările mari, ne privesc cu interes, dacă cei d'un sânge, de-o limbă și de-o lege se găsesc la un loc, sub același sceptru și sub aceiași conducere, e de datoria noastră sfântă să

ne aducem aminte cu evlavie, că starea aceasta prosperă s'a înfăptuit, cu sacrificiul de sânge al sutelor de mii de frați de ai noștri.

Și dacă trăim zile de liniște, de mai multă dreptate, de mai mult respect de persoana și averea noastră, de încredere în muncă cinstită și intensă, dacă cu un cuvânt, respirăm aerul mării și al libertății depline, lor, vitejilor noștri dispăruți le-o datorăm.

Voi, viteji consăteni dispăruți, ați prețuit mai mult vecinicia, decât viața trecătoare; voi ați pregătit prin moartea voastră nimbul feeric al răsăritului țării voastre, voi ați dăruit cu seninătate tot ceiace clipele de înălțare ale neamului vostru au venit să vă ceară.

„...Și când târziu, odată,

„Se vor opri și alții aici din depărtări”

„Cu frunțile plecate, îngândurați vor spune

„Murit-au pentru noi!”

C. Dutzoiu

Avocat

Fiu al satului Bălilești

Bălileștii sub ocupațiunea dușmană

Crăciunul în 1916

24 Decembrie 1916.

Incetul cu incetul, pe nesimțite, întocmai cum curg domol, liniștit și neîncetat valurile râului Brația ce clocote la poalele satului meu, așa au trecut, una câte una, zilele triste, dela sfârticarea iubitei noastre țări și dela ocuparea satului nostru de dușmani (16 Noembrie 1916) până în ajunul Crăciunului. Jale adâncă stăpânește sufletele tuturor.

Vești rele se vestesc de pretutindeni. Inamicul, a înfipt adânc piciorul în trupul țării și bubuitul tunului care se auzise așa de năpraznic și tot mai aproape, deși acum încetase, ecoul lui, din depărțări mari prevestea încă, ca un strigăt înfiorător de cucuvae, nenorocirea care se măria pe zi ce trece. Lumea din sat își pierduse rostul muncii și fiecare culege și răspândește svonuri tot mai fantastice. Din această mohorâre a sufletului, fui parcă deșteptat de strigătul ascuțit al copiilor dela țară, ce umblau cu „Bună dimineața la moș Ajun“. Sărmanii copii! Desbrăcați, cu zeghiuțe rupte, cu opincuțele pline de mocirlă, ce de câteva zile a prins afară, vin după datina străbună, să reinvieze și acum, frumoasele noastre obiceiuri. — Când au umplut casele-mi sgriburii de frig, i-am pus să strige „bună dimineața“. Pare că și în vocea lor eră ceva sinistru, căci vroșia de altădată dispăruse după cum pierise și întrecerea de a striga unul mai tare decât altul. Și între aceste ploduri mărunte, iată că zări din chipurile bravilor mei săteni, ce luptau departe, departe, pentru sfânta țară. Iată copilașii lui Nae Ungureanu, fetele lui Gh. Ungureanu, copii lui Preda și ai lui Gh. al lui Nică, ai lui Burluși, ai lui Florică al lui Niță al Nicului; iată chipurile atâtor și atâtor bravi, cari și-au jertfit viața și scumpul lor sânge, pentru sfânta noastră țară. — O! ce bucurie duioasă îmi copleşii sufletul, la defilarea acestor chipuri galbene și sgriburite, care-mi aminteau pe bravii oșteni plecați la datorie. Și deodată toată simțirea-mi fu năpădită de amărăciune și tristețe, căci nu știu prin ce proces sufletească odată cu amintirile bravilor mei săteni îmi apărură tot mai clar în minte, suferințele ce ei le vor fi avut pe câmpul datoriei. Cum se vor fi svârcolit în groaznice dureri, când glonțul sau

obuzul dușman va fi pătruns adânc în trupul lor, cât de dureroase clipe vor fi avut, când în spasmiurile durerii și în agonia morții, le vor fi defilat pe dinainte copilașii lor iubiți, femeia lor cu care a îndurat în tăcere atâtea clipe rele, dar și atâtea clipe bune, gospodăria lor întreagă, boulenii și vițișoarele lor dragi.

Dar deodată mă deșteptai din a mea visare! căci copiii — după ce primiră micile daruri — nuci și mere — pâine și covrigi negăsindu-se, îmi strigară în cor „sărut mâna neică popo“ și părăsiră unul câte unul casele-mi.

Copiii orfani! strigă în taină vocea sufletului meu! Câți din voi știți că acela care vă iubiă, acela care veghiă în lungile nopți de iarnă, la paturile voastre, când trupurile voastre micuțe și plâpânde erau năpădite de boală, acel care aveă atâta grijă de viitorul vostru, nu mai este! Câți din voi, veți mai vedea vr'odată în casa voastră bucuria de altădată și câți din voi nu veți aștepta zadarnic și neconținut pe **tăticu** vostru, care nu mai vine!

25 Decembrie 1916.

Noaptea sfântă a Nașterii Domnului. Dece gânduri contrazicătoare e străbătut sufletu-mi în aceste clipe! Nu mă pot împacă cu realitatea vremurilor ce trăim, când gândesc la idealismul propoveduit de Acela, ce s'a născut în această noapte sfântă.

Cântecul dulce, pe care îngerii întraripați, îl cântau la pogorârea din cerul înstelat, a Mântuitorului, a pătruns așa de puțin în sufletul omenesc, că azi nimic nu se mai aude de vestea lor cea bună „pacea și bunăvoirea între oameni“. — Astăzi pacea a dispărut și buna învoire între oameni o face ghiulelele tunurilor și gloanțele puștilor. Astăzi se aduce jertfă Acelui ce a propoveduit pacea, mili-

oane de cadavre omenеști pierite în focul ucigător și milioane de nenorociri în familiile celor pieriți. Poate că chiar în momentul când clopotele sună, vestind sătenilor Nașterea Domnului, tunul bubue cu putere și împrăstie moartea printre frații noștri.

Cu aceste gânduri era frământată mintea-mi, când la orele 3 noaptea — însoțit de călugărul Gherasim — cântărețul bisericei în aceste vremuri, am pornit la biserică din Bălilești. Pâlcuri, pâlcuri de femei urcau dealul spre biserică, gâfâind cu copii în brațe; veniră apoi și bătrânii satului și în mai puțin de o oră biserică era înțesată de lume. Slujba sfântă începù. Cuvintele pline de mângâiere și nădejde ale sfintei sujbe picurau balsam în sufletele amărâte; iar fumul de tămâe ce se răspândea în valuri mari, când cădelnițam norodul, parecă îi deștepta din visare adâncă. Era și natural să se producă înviorare în timpul slujbei; precăci rugămintele și cântările bisericеști, au readus în mintea credincioșilor, vremurile pacinice dinaintea războiului. Totuși o tăcere adâncă, mai adâncă ca întotdeauna de când eram eu preot în Bălilești, a stăpânit sufletele tuturor până la terminarea slujbei. — Odată terminată slujba și citirea cazaniei, norodul așteaptă și cuvântul preotului care în vremuri pacinice nu tăcea. — Deși porunca stăpânirii nemțești sună ca preoții să nu cuvinteze, totuși, datorită sfântă birui și cuvântarea ținută, scurtă și îmbrățișând vremurile aspre ce le trăiam, mișcă norodul și un freamăt se auzi în biserică. — Era oftatul prelung, ce isbucni spontan din piepturile tuturor însoțit de refrenul psalmului pe care abia îl mai putui îngână „Fie, Doamne, mila ta spre noi, precum și noi am nădăjduit întru tine!“

După prânz timp mohorât; vremea întunecată ca și sufletele oamenilor. Nici ușile hanurilor nu s'au

deschis, nici lăutari nu s'au auzit. Nimeni nu avea îndrăsneala să turbure durerea mută ce stăpânea sufletele tuturor. Doar câte-o bătrână vedeai, umbând din hudă în hudă, ducând vestea de ici colo și șoptind în taină zvonurile auzite.

26, 27 Decembrie 1925

A doua și a treia zi de Crăciun, erau însemnate în vremuri pacinice, ca și a doua și a treia zi de Paști, prin întrecerea ce era între tineri și tinere, de a veni la Biserică cu hainele noi, ce vreme îndelungată și le pregăteau. — Ce mândrețe de ii și vâlnice, de stămbături în fel de fel de colori și chipuri, nu vedeai pe trupurile tinere și pline de voieșie ale flăcăilor și fetelor din Bălilești.

Cum schimbă vremea toate! Iată fete îmbujorate la față, de vigoarea tinereții cu zăbrănice negre la cap și cu tristețe în ochi și în toată făptura; iată neveste tinere cu legături negre la cap în veșminte vechi și fără un pic de veselie în față; iată și femeii bătrâne, cu lacrimi în ochi, la orice moment mai înduioșător din slujbă și copii gălăgioși ca întotdeauna. — Răsboiul care a dus departe pe cei scumpi inimilor lor, a adus tristețe și posomorâre și printre tinere și printre bătrâne! Când fiorul morții se vestește de pretutindeni și când vrășmașii apasă cu călcâiul lor de fer asupra blândului și răbdătorului nostru norod, veselie nu mai poate fi în satul nostru!

Cuvântul meu de a doua zi fu mai mult o răscolire a conștiințelor credincioșilor și o rugăciune ferbinte către milostivul Dumnezeu, ca să facă, ca tristețea și amărăciunea poporului său, să nu dăinuiască mult! Securea, spuneam norodului, stă la picioarele copacului; să rugăm pe bunul milostiv ca să nu taie copacul și să-l arunce în foc

și ca dreapta mână a lui s-o prefacă în bucuria sa neînătrânitoare, răsărind soarele dreptății sale vecinice și peste noi! „Căci spre El, spre Dumnezeu a nădăjduit părinții noștri; nădăjduit au și i au slobozit pre dânșii; Către El au strigat și s'au mântuit; spre El au nădăjduit și nu s'au rușinat“ (Psalmul 21 vers 6 și 7).

După prânz aceiași tristețe mormântală domnea peste sat; presimțiri dureroase veneau și își făceau tot mai mult sălaş în suflete, mai ales că se svonisise că armata nemțească își va trimite un pluton la noi și că însă-și funcționarii ad-ției noastre românești, rămași în sat, ceruseră să fie instalați în slujbe de autoritățile nemțești. Deși oamenii făcuseră spre seară cerc în jurul meu, pe podul satului, totuși nici o lămurire precisă, nimeni nu puturăm da. Tăcerea ce ne stăpânea sufletele, câte odată eră pătrunsă de fiori neînțeleși, când mai vedeam câte o bătrână, ca : maica mare sau lelea Chiva, sau țața Săftica, cari cu mâna la gură, când trecea pe lângă noi, își mai făcea și câte-o cruce mare, spăimântate de cine știe ce svonuri, ce le frământau sufletele.

28, 29, 30 Decembrie 1925.

Soldații nemți au sosit. Un bavarez — Petzold — om bine făcut, foarte reverențios, mă chiamă și din gesturi și din puțina conversație ce am putut avea cu el, îmi arată că dorește să fie liniște în sat și se va purta binevoitor față de toți, cu condiția ca oamenii să fie supuși ordinelor. Incepe să pregătească la primărie și în localul băncei, camerele pentru dormit și cere din sat ceia ce-i trebuie pentru găzduire. De frică, de nevoe, din spirit de ospitalitate i se dă și în câteva zile, totul reintră în liniște, căci venirea plutonului produsese multă

zarvă în sat, mai ales la gândul, că vor locui alături, în casele noastre.

Se instalează odată cu ei și vechile noastre autorități românești și norocul ne slujește că în sat avem o femeie de ispravă, soția casierului Băncei care se găsește pe front, femeie care cunoaște bine germana și prin care autoritățile românești iau contact cu soldații nemți.

Timpul, marele meșter al acoperirii tuturor frământărilor omenești, trece pe nesimțite. Zi după zi se scurge acum liniștită și tăcerea sfântă, tăcere se așterne tot mai mult în sufletele noastre. Picuri de jale, ca și fulgii de zăpadă, ce au început să se aștearnă pe pământul uscat, vin și se așează în locuri tainice ale sufletului și mai turbură din când în când această tăcere. Gândul ne sboară departe, departe, la acele locuri ce ne-au mai rămas, stropite de sânge și durere și apărate încă cu îndârjire, ca cel puțin aici să nu pătrundă vrășmașul. Pare că văd pe toți flăcăii satului meu, aruncându-se în focul ucigător și luptând cu îndârjire în nădejdea unei revederi a căminului lor părintesc. Câtă jertfă, câți martiri, cât sânge va mai trebui însă să curgă...!

31 Decembrie 1916.

Ultima zi a anului fatal 1916! Ultima zi a anului nenorocit din istoria și mândria noastră națională. Sufletu-mi năpădit de fel de fel de gânduri triste, înghiață la reconstituirea nenorocirilor ce au căzut pe capul nostru! A trecut abia $1\frac{1}{2}$ lună dela dezastru; $1\frac{1}{2}$ lună dela despărțirea silită de jubiții noștrii; dela ruperea contactului sufletesc dintre noi și cei scumpi inimei noastre. Și parcă totuși au trecut ani îndelungați.

Va veni mai repede ziua scumpă a revederei,

sau această barieră pe care vrășmașii au pus-o silit între noi va fi de lungă durată!

Cine știe, cine știe, dacă frații mei scumpi mai trăesc, dacă vreunul din flăcăii satului mai e în viață dacă acolo în pământul jertfei și al durerii, vitejia soldaților noștrii nu va fi înfrântă și drumul pribegiei care a costat atâtea vieți tinere nu va fi fost zadarnic! Și în timp ce gândurile se depănau tot mai confuze, tot mai descurajatoare, fulgii de zăpadă, ce începuseră să cadă molcom și des, acopereau cu albul lor candid pământul anului 1916, pregătind parcă înadins o nouă viață a anului 1917 ce se apropia; acoperiau cu albul nevinovăției petele de sânge omenesc ce erau atât de dese și cari strigau cu glas tainic, răsbunare, răsbunare, la Dumnezeu. Noaptea s'a pogorât mai de vreme ca de obicei peste satul Bălilești și în timp ce covorul alb de afară reflecta în lumina focului ce pâlpăia încă în sobe, o lumină ce nici odată nu s'a mai văzut în casele răsfirate din satul meu, vestitorii nopții începuse să anunțe în liniștea mormântală de pretutindeni, zorile unui an nou, care poate va aduce mai multă bucurie și va pogori mai multă pace, pe pământul nostru îndurerat!...

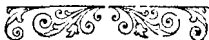
Victor Al. Nicolescu

Fost preot paroh în Bălilești.

„Cel ce voește să vină după Mine, să se lapede de sine, să ia crucea și să-mi urmeze mie; căci cel ce vrea să-și mântuiască sufletul său, îl va pierde pre el; iar cel ce-l va perde pentru Mine și pentru Evanghelle, acela îl va câștiga pre el“.

(*Evangelistul Marcu, cap. VIII vers 34—36*).

AMINTIRI DIN RĂSBOIUL

CLIFE TRĂITE. — UN EROU.

Din însemnările mele.

14 Octombrie 1916. (Vinerea Mare).

După câteva zile splendide de toamnă, în timpul cărora ne străduisem să oprim formidabilele forțe inamice pe Zănoaga, Mormântul și Cărbunarul, o zi mohorâtă se arată. Trupele noastre, adunate pentru reconstituirea forțelor pe crestele dintre Boișoara-Titești, prelungindu-se în spatele Cărbunarului până acolo în vale, la Olt, se pregătesc în tăcere pentru zilele grele ce vor veni. Din mișcările ce se observă, inamicul face același lucru. Liniște deplină domnește acum pe frontul infanteriei. Numai artileria inamică bombardează în răstimpuri cu tunuri de calibru mare, satul Titești. Satul adăpostit de culmea unui deal, e în plină fierbere de trupe amestecate din diferite regimente. Mai la o parte—parecă retrasă—stă biserica satului care, cași în vremurile de liniște, cheamă dis-de-dimineată pe credincioși la rugă. Clopotul acesta mă duce cu gândul departe, la biserica mea din sat, unde pare că văd poporenii gătiți în haine de sărbătoare, grăbindu-se spre biserică, fiecare cu câte o lumânare în mână.

Aci însă, în locul poporenilor mei, văd grăbindu-se chipurile supte de trudă ale oștenilor, cari mai găsesc încă timp pentru reculegere sufletească în vălmășagul acesta al războiului. Abia străbat prin mulțimea de ofițeri și soldați până în tinda bisericii. Slujba începuse. Oficiau preoții regimentelor. Slujba aceea! Rugăciunile acelea, desprinse din adâncul inimilor credincioșilor nu le voi uita vreodată! Preoții

și cântăreții au în glasul lor de heruvimi ceva care îți mișcă sufletul și-l ridică în sferile cerești. Ochii tuturor sunt înlăcrămați.

Mulțimea aceasta pare niște stane de piatră cu privirile pironite în pământ ori sus pe bolta bisericii. Și în ploaia aceia de obuze, ce împresoară sfântul locaș, Atotputernicul întinde mâna sa protectoare asupra pioșilor prosternați în fața sfântului altar. Rugăciunile sunt cele mai fierbinți, pe cari le-am ridicat vreodată în viață, către bunul Creator.

Prin mulțimea aceea de ostași străbate o femeie îmbrăcată în frumosul port muscelean dela munte cu un mănunchi de lumânări în mână, pe cari le aprinde la sf. icoane și sfeșnice. Poate că această femeie a rămas aci în ploaia de gloanțe și obuze lângă căminul sacru, pe care n'a voit să și-l părăsească, cu prețul vieții sale.

În fiecare se naște amintirea soției și copiilor rămași acasă și câte un oftăt greoiu le ușurează sufletele.

Intr'un târziu slujba încetează. Oștenii înviorați, adăpați sufletește dela isvorul sacru, se îndreaptă către eșirea bisericii; dar clopotul, ducând dangătul său răsunător prin undele eterice până departe la inamic, nu mai încetează. În curtea bisericii mulțimea se dă la oparte: pe poartă intrau doi brancardieri aducând cu dânșii un cosciug improvizat din scânduri de brad. În urma lor mergea tăcut și gânditor, cu fața brăzdată de lacrimi, un ofițer. Era colonelul, comandantul regimentului 72 infanterie. Capacul sicriului se ridică și înăuntru se poate vedea fața palidă și nebărbierită a tânărului locotenent, Sângereanu, un brav erou al regimentului 72.

Preoții fac slujba înmormântării.

Clopotul acum a tăcut pentru a reîncepe bombardamentul artileriei inamice.

Și prin bubuitul acela asurzitor, trompeții cari sunau jalnic „ruga“, răspândesc vestea că aci, lângă biserica unui sat, departe de ai săi se coboară în mormânt încă un erou. Încă un erou se adaugă la numărul miilor rămași pe Mormântul și sub cetina brazilor de pe Zănoaga.

Din lacrămiile acestea fierbinți, isvorâte din adâncul inimilor celor de față, vor răsări cândva pe mormântul acesta, mărgăritarele cu cari se va încunună, mai târziu, gloria neamului românesc.

Aurel Ionescu

Locotenent în rezervă
Învățător în comuna Bălilești

Cu prilejul desvelirii monumentului eroilor din Bălilești, Muscel

Imi amintesc cu mândrie noaptea memorabilă de la 14 spre 15 August 1916, acea noapte atât de mult așteptată de întreaga suflare românească, acea noapte când prin sunetele melodioase ale clopotelor dela biserici, se anunța ziua cea mare a intrării în acțiune, pentru dezrobirea fraților noștri, cari printr'o răbdare acerbă au suferit jugul străin atâția amar de ani.

Atât de mare a fost însuflețirea la primirea acestei vești, în cât locuitorii tineri și bătrâni ai satului meu natal, nu s'au gândit cătuși de puțin în acele momente mărețe la greutățile războiului, nu s'au gândit cătuși de puțin că toți acei atât de dragi lor — feciori, soți, părinți sau frați — plecând să-și facă datoria pe câmpul de onoare, poate că vor pleca pentru totdeauna din mijlocul lor. În acele momente de însuflețire generală, nimenea nu se mai

gândea că le pleacă sprijinatorii, ci cu toții se mândreau că cei atât de scumpi lor, plecau să-și facă datoria către Tron, Patrie și Neam.

Dacă din cei plecați mulți nu s'au mai întors, sau dacă din cei reîntorși, parte sau întors atinși de invalidități, cari îi fac inapți a mai sprijini familiile lor, apoi aceste sacrificii atât de dureroase au fost încoronate de succes, căci astăzi datorită acestor eroi ai neamului, ne mândrim cu toții, văzând împlănit visul de veacuri al națiunii noastre, unirea tuturor Românilor într'un singur mănunchi și sub un singur sceptru.

Menționând marile și grelele sacrificii făcute de românimea întregită, trebuie să recunoaștem că printre județele mai greu încercate de marele război figurează și județul Muscel, care numai în satele Băliilești, Rumânești și Valea Mare, a dat un contingent de 50 eroi.

Mari au fost jertfele făcute căci aproape nu există familie care să nu fi pierdut pe vreunul din membri săi, și sunt unele cari au pierdut pe toți fii lor, plecați ca să-și jertfească viața pe altarul Patriei. Printre aceste familii menționez pe a d-lui I. Enescu, ai cărei doi feciori ca brazii, s'au jertfit pe câmpul de onoare, cel mai mare Alexandru în vârstă de 23 ani, mort în primele lupte dela Bazargic, cu gradul de sergent, iar al doilea, Dumitru, în vârstă de 21 ani, mort în Moldova, făcându-și datoria către patrie.

Printre familiile atât de greu încercate, nu pot să trec, fără să menționez familia Preotului Alexandru Nicolescu, care a încercat o mare și ireparabilă pierdere în persoana bunului meu prieten și coleg sublocotenentul Gheorghică Nicolescu, care și-a dat obștescul sfârșit în crâncenele lupte dela Bazargic și care cu câteva zile înainte de intrarea în acțiune,

s'a exprimat într'un cerc de prieteni din copilărie că, apropiindu-se ziua cea mare a intrării în acțiune presimte că va fi printre primii, care vor trece în rândurile eroilor neamului și că deși știe că merge la o moarte sigură, totuși merge cu voie bună, căci are convingerea fermă că prin sacrificiile generației de astăzi vom lăsa generațiilor viitoare o Românie întregită, mare și puternică.

Dar dacă populația acestor sate a avut atâta de suferit după urma războiului, atât prin pierderea celor mai scumpi și viguroși fii ai lor, cât și din cauza ocupației inamice, s'a arătat totuși demnă pânăla sfârșit de numele de Român, căci neplecându-și fruntea în fața inamicului, a sfârșit prin a fi respectată și admirată de dușman.

Dovada patriotismului a fost dată pânăla sfârșit de fiii satelor Bălilești, Rumânești și Valea-Mare, căci imediat după încheierea păcii s'au gândit cu toții să immortalizeze în litere de aur, numele acelor cari și-au jertfit viața pe altarul patriei și au contribuit mic cu mare, fiecare în limitele posibilității cu sumele necesare la ridicarea acestui monument măreț, a cărei desvelire o sărbătorim la 28 Iunie 1925 și care va rămâne pentru generațiile viitoare ca o pildă vie a patriotismului locuitorilor acestei comune, cari și-au jertfit pentru patrie tot ce au avut mai scump, însăși viața lor.

Nic. D. Constantinescu

Sublt. de rezervă

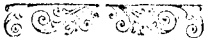
Secretar g-ral al Camerii de Comerț
și Industrie din Chișinău

„Ce va folosi omul de ar dobândi lumea toată și va pierde sufletul său ?

Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său ?

(Ev. Marcu, cap. VIII vers 37).

Insemnătatea unui monument

N'ași crede niciodată că, un român mândru de situația frumoasă a țării sale, ar putea trece cu nepăsare pe lângă vreun monument, fără să se oprească o clipă, fără să contempleze și să pronunțe în taină un cuvânt de cinste pentru cei ce sunt glorificați, pentru faptele lor, prin acel monument.

Căci în adevăr monumentele cari reprezintă, luptele pentru ridicarea noastră, munca și străduințele generațiilor întregi, ce au adus prezentul de astăzi al scumpei noastre țări, ca și statuile marilor bărbați de stat ce s'au luptat spre binele neamului românesc, trebuesc să fie pentru fiecare român, simboale de recunoștință.

După cum îngrijim căsuțele noastre și ne străduim a repara înălța și înfrumuseța cu flori și ornamente, tot astfel trebuie să îngrijim de acele „cărți” de piatră pe cari la prima aruncătură de ochi citim istoricul jertfelor, pentru binele public.

Cu câtă greutate se înalță astfel de amintiri pe cari le lăsăm să vorbească și să arate generațiilor viitoare, dragostea noastră de biserică, țară, neam și tron.

Dacă ele sunt ridicate cu mari greutăți și multe sudori, de cari foarte mulți nu-și dau bine seama, apoi nu trebuesc ele bine păstrate? O! de sigur; nu numai păstrate, dar și înfrumusețate, căci numai atunci înseamnă, că îngrijindu-le, rămân ca ele să oglindească trecutul nostru, fiind semnele vederate pentru generațiile viitoare, așa încât în acest chip ne ridicăm pe noi înșine ca indivizi și ca popor.

Așa este și faptul împlinit, monumentul ridicat în parohia Bălilești.

Acest capo-d'operă care poate face fală nu numai comunei Bălilești, dar și ori cărui oraș din Româ-

nia-Mare, n'ar fi putut fi ridicat dacă n'ar fi avut la bază cele trei virtuți creștine: *credința, speranța și dragostea*.

El este ridicat dintr'un dor adânc de recunoștință martirilor neamului românesc ai satelor: Bălilești, Rumânești și Vale-Mare, dintr'un patriotism cald al filor ridicați prin învățătura, din acest sat.

Nu mă gândesc, câtuși de puțin, să ridic prestigiul enoriașilor mei și să aduc elogii tuturor donatorilor și conducătorilor acestei opere, ci las ca ea singură să vorbească atât celor ce vor să imite această faptă lăudabilă cât și celor curioși, atât în prezent, cât și'n viitor.

Ferice de omul cu sufletul curat,

Ferice de neamul ce este lăudat.

Ferice de țara cu oamenii buni,

Ferice de țara cu astfel de români.

Pr. N. N. Costescu

Paroh, com. Bălilești

Amintiri din război

Divizia XI-a Infanterie lupta la începutul campaniei pe frontul Jiului; se băteau Oltenii ca niște lei, până ce 'n fața lor, apare hidra cu nouă capete, asvârlind pe guri, foc dela cea mai mare depărtare, retezând ca și trăznetul copaci, iar în gropile ce făcea, putea să intre o casă.

Iscoadele noastre aduc vestea că 'n față avem divizia XI-a Bavareză. Lupte aprige se dau din zi și până 'n noapte, făcând cunoștiință cu niște gaze infecte ce nimiceau pe vitejii noștri soldați. Iar mitralierele lor fac și mai mari ravagii, pierind cea mai mare parte din trupele noastre.

Noi cei rămași ne retragem pas cu pas. Dar iată că deodată cade lovit de un obuz Generalul Dragalina. Suntem nevoiți a cere ajutoare și retrăgându-ne până la porțile orașului Târgu-Jiu, unde ne sosesc întăriri, având în fruntea lor, o copilă, cercetașă, îmbrăcată național și însoțită de cinci cercetași Olteni, cari ne-au dat curaj și văzând eroismul acelei copile, se încep lupte piept la piept de se cutremură pământul.

După două zile infanteria noastră, nemai sperându-se de sfârșelele nemților, îi respinge și ei sunt nevoiți să se retragă pe drumul pe unde venise, barându-se singuri de cavaleria și artileria lor fără număr, cu care voiau să bage groaza în sărmana noastră țară. Iar soarta le-a fost hărăzită să cadă hrană peștilor și vietăților din Jiu înroșiind și îngroșind apa Jiului, decât să ne cadă nouă prizonieri. Aici și-au pierdut Nemții floarea armatei lor. În aceste lupte cade ușor rănită eroina poporului nostru Elena Teodoroiu. După patru zile de lupte îndârjite se dă din nou retragerea, care a fost una din retragerile noastre dureroase și cu mult amar, luptând pas cu pas și lăsând în urma noastră tot ce era mai drag și scump. După cinci luni refăcuți cu micile vlăstare și c'o instrucție modernă, de care nici n'aveam idee în prima fază a războiului înlocuim divizia X-a după frontul Muncel, hărăzindu-ne soarta ca să avem din nou în mijlocul nostru pe voluntara Elena Teodoroiu, avansată sublocotenent în regimentul 43 Olț.

Luptele reîncep cu o mai mare îndârjire, fără a se putea vedea om cu om, decât numai pară de foc; oameni trăind pe sub pământ mai rău decât șobolanii. Luptele sunt groaznice, artileria bate și dintr'o parte și dintr'alta ca într'un iad, se cutremură văzduhul nu numai pământul. După câteva

zile se dă ordin de atac, pentru luarea cotei. În fruntea trupelor ia loc eroina dela Jiu strigând cu voce tare „după mine copiii“. Ea sărea șanțurile ca o pisică, iar când ajunge la rețelele de sârmă ale inamicilor, eroina cade fulgerată de mitralierele inamice.

Aceștia sunt eroii neamului, făcându și mai mult decât datoria, căzând pe câmpul de onoare pentru a ne da nouă o viață cu adevărat fericită.

Grație acestora avem România întregită. Ei sunt sfinții noștri ce trebuie să-i venerăm și cinștim din neam în neam.

Ion N. Popescu

Ad-tor de plasă și Locot. în rezervă
Reg. 71 Inf.

Născut în com. Bălilești

1. Comitetul executiv al ridicării monumentului Eroilor din Bălilești-Muscel, ales de obștea comunei Bălilești în ziua de 7 Martie 1920.

Preotul Victor Al. Nicolescu, profesor, președinte activ și casier; *C. I. Duțoiu*, avocat, președinte de onoare; *D. Rădulescu*, primar; *N. Moroiu*, învățător; *N. Isbășescu*, perceptor; *Isaia Diaconescu*, casier al băncii populare; *Ion Pr. D. Bălilescu*, *Ion Isbășescu*, notar; *Ion C. Duțoiu*, *Ion Mărgăritescu*, *Ion D. Constantinescu*, *Vasile D. Constantinescu*, *Gh. Arsănescu*, *Ioan Stâlpeanu*, *Ioan Is. Păpescu*, *Gh. Olteanu*, *Ioan Ciolpănescu*, *Ioan N. M. Popescu*, *Florian Chirescu*, *Lache Popescu*, *Nicolae Damian* și *Nicolae I. Duțoiu*, membrii;

Dumitru N. Isbășescu, învățător și *Traian Marinescu*, învățător, secretari ai comitetului;

2. Comitetul alcătuit pentru pregătirea inaugurării monumentului: *Preotul Victor Al. Nicolescu*, președinte; *D. Rădulescu*, *N. Isbășescu*, *I. D. Constantinescu*, *Preotul N. Costescu*, *Const. Arsenescu* și *Aurelian Ionescu*, membrii.

Ctitorii monumentului Eroilor din Bălilești-Muscel și sumele donate

Numele și Prenumele	Suma donată LEI	- Numele și Prenumele	Suma donată LEI
D-tru Mățănanu, sculptor	Manca gratuit	Pr. Isaia Nicolescu	200
B-ca pop. Sf. Petru și Pavel	44167	Pr. N. Costescu	200
Ministerul Cultelor și Arte.	8000	D-tru Toma Popescu	200
Soc. Mormintele Eroilor	5000	Jean Pr. D. Bălelescu	325
Primăria comunei Bălilești	1000	Radu Plăpceanu	350
Pr. Victor Nicolescu	1100	Dumitrie Petrescu	350
Dimitrie Rădulescu	1500	Tănase R. Nițu	200
Const. I. Dutzoiu	1100	Nicolae Tănase R. Nițu	200
Dimitrie I. Constantinescu	2000	Niță M. Popescu	200
Dimitrie Isbășescu	2500	Niță Nicu	200
Ioan D. Constantinescu	1100	Ion C. Olteanu	200
Vasile D. Constantinescu	1100	Nae Ivanovici	200
Dr. I. Toma Tomescu	1000	Ioan Enescu	300
D-ra Migry Avram Nicolau	1200	Neculae Fl. Măndescu	220
Gheorghe Arsenescu	1100	Emilian N. Popescu	200
Dimitrie D. Constantinescu	900	Ioan Gr. Pantazescu	200
Nae Isbășescu	900	Filofteia P. Teodorescu	150
Ion Mărgăritescu	800	Luca Al. Nicolescu	100
Ion Stâlpeanu	700	Alex. Pantazescu	130
Aurel Ionescu	700	Maria D. Petrescu	100
Ion Isbășescu	600	Grigore Pantazescu	100
Isaia Diaconescu	616	Ioan Dobra Nițu	100
Ioan Pr. D. Bălilescu	600	Elisabeta Gh. Achim	100
Ionel St. Marinescu	600	Bucur Vlădescu	100
Ion Ciolpănescu	850	Gh. Tănase R. Nițu	100
Nae Constantinescu	600	Ion Filip Diaconu	100
Dr. Ioan Al. Nicolescu	500	Marin Mărgăritescu	110
C-tin Arsenescu	500	Maria C. A. Stanciu	100
Gazela Mărgăritescu	500	Tănase A. Stanciu	110
Ioan Is. Popescu	520	Elisabeta Manoloiia	105
Dimitrie N. Isbășescu	550	Ileana I. Ghinea	100
Gh. N. P. Olteanu	550	Dumitru N. Rizea	120
D-trie I. C. Dutzoiu	500	Ileana T. Ungureanu	105
Pădurea Muscelului	500	Nae Delican	100
Traian Marinescu	500	Nicolae N. C. Olteanu	120
Ion N. Popescu	400	Ion Marin Panduru	120
Marioara I. Stâlpeanu	400	Elena Arsenescu	100
Nae Damian	400	Loc. Panaitescu	103
Luca Popescu	470	Niță Popescu	130
Florian Chirescu	450	Mița Udrică	100
Ioan C. Dutzoiu	400	Petre Bericeag	100
Capitan N. Dutzoiu	444	Oprea H. Turturică	110
N. Moroiu	400	Dumitrie Chirescu	120
Petre Arsenescu	300	Ion D. Balașa	110
Virgil Arsenescu	300	Păuna Gh. Neagoe	105
Ion Niță M. Popescu	250	Ion Gh. Bădescu	100
Nicolae Antonescu	250	Vasile Diaconescu	100

Numele și Prenumele	Suma donată LEI	Numele și Prenumele	Suma donată LEI
Petre Popescu	120	D-tru Mărgăritescu	100
Gh. Dică Diaconu	120	Iancu Enescu	100
Ion N. Gh. Olteanu	120	Traian Diaconescu	100
Gh. Ticoiu	120	Gh. Cărnaru	100
Ionel N. Moroiu	100	Gh. N. Petria	60
Ion C-tin N. Dumitru	100	Marin Mihalcea	50
Ioan Musceleanu	150	Gh. D. Mihalcea	50
C-tin Mihalcea	110	Gh. Chireața	50
Ion Niță Popescu	100	I. Mărcușanu	50
Ionită H. Turturică	110	Ion C. Talianu	50
Gh. Cârjeu	100	Har. Badea	50
Ion I. Z. Popescu	100	Arsene Talianu	50
Gh. I. Popescu	130	C-tin Popescu	60
Ionită Sim. Sturzeanu	100	Ștefan Chiva Olteanu	50
Tudora Burluși	100	Gh. Brișcă	55
Zinca Serafim	120	Gh. N. Mihalcea	60
Vasile Bănuță	100	Marin Panduru	55
N. Bănuță	100	Ion Gr. Sandu	50
Nae Briceag	100	Ion I. Talianu	80
Ion I. Musceleanu	130	Ion I. I. Talianu	50
Alex. Gh. M. Popescu	100	Ileana Zamfir	55
Dumitrie Diaconescu	100	Gh. Podgoreanu	100
Alex. Ivanovici	110	Mihăiță	180
Ioan Ungureanu	120	D. Enoescu	75
Zinca Mărcușanu	100	Alecu Mateescu	60
Lazăr Oprescu	100	Decebal Popescu	50
Ion Anton Popescu	130	Petre Oprescu	50
I. N. O. Hera	110	D. C-tinescu Rădești	50
Ion Mitu	100	Vasile Predan	100
Ion Gh. Din Oprescu	120	I. Teodorescu	50
Elis T. Marinescu	105	Ion Fl. Georgeșcu	40
Nae C-tin Delican	110	Bageru și Zaharia	200
Nastasia Gh. Bălașa	110	Florian Olteanu	200
Ion D-tra Mihai	100	Colectați dela diverși sume	
Gh. Gh. Popescu	200	dela 3 — 40 lei.	1533

În afară de acești donatori, au mai contribuit următorii săteni cu munca în natură, transportând cu carele gratuit piatra dela Albești la Bălilești, precum și alții cu mâinile și cu materialele ce au fost necesare la această lucrare și anume:

Andreiana Pr. Al. Nicolescu
 Ion Musceleanu
 Ion Enescu
 Ion Pr. D. Bălilescu
 Ion Niță M. Popescu
 Petre (Costică) Briceag

Nae Chiva Olteanu
 Marin Mărgăritescu
 Florian Talianu
 Dumitru Ștefănescu
 Nae Dumitru Ticoiu
 Alex. Mih. Popescu

Ion Mita	Gh. Vărzaru	
Gh. Țicoiu	Ștefan Georgescu	
Gh. Al. Cârjeu	Ion N. Gh. Olteanu	
Ion Constantin Nița D-tru	Dimitrie Diaconescu	
Ion Gh. Bădescu	Gh. Gh. Arsenescu	
Ion Talianu	Vasile Constantinescu	
Ion C. Dutzoiu	Pr. V. Nicolescu	3 bulumaci
Ion Is. Popescu	Ion C. Duțoiu	2 ”
Ion I. Musceleanu	Gh. N. Olteanu	2 ”
Ion D-trie Petrescu	Gh. I. Popescu	1 ”
Ion Casianu	D. Rădulescu	10 ”
Ion N. Toma III-lea	D. D. Constantinescu	8 ”

Deasemenea întreg satul a oferit pietrarilor, sculptorilor și punctatorilor masa gratuit, patru veri dearândul, precum și diferite daruri ca : pasări, ouă, țuică, etc. pentru inaugurare.

Extras după registrul de încasări și atest exactitatea.

Pr. Victor Al. Nicolescu

Veniturile și cheltuelile monumentului Eroilor din Bălilești, Muscel

1920 Martie 7 — 1925 Iunie 28

	<u>LEI</u>	<u>B.</u>
<i>Venituri</i>		
1. Contribuția sătenilor din Bălilești, Rumânești și Valea-Mare	46.555,	50
2. Contribuția Băncii Populare Sf. Petru și Pavel din Bălilești	44.167,	20
3. Din serbările date în comună în acest scop	7.549,—	
4. Colecte dela Ministerul Cultelor și Artelor, soc. mormintele Eroilor	13.000,—	
5. Contribuția primăriei Bălilești	1.000,—	
Total	112.271,	70

Cheltueli

1. Sculptorului D. Mățăuanu pentru materialul întrebuintat la machetă și diverse	10.000,—
2. Pietrarii cari au cioplit piatra brută, stâlpii și așezatul lor.	18.740,—

	<u>LEI</u>	<u>B.</u>
3. Punctatorul Luigi Declesis, lucru în 1922 Mai—Septembrie	9.900,—	
4. Punctatorul Zamfirescu, lucru în 1922 Mai— Sept. și 1923 Sept.—Oct.	19.575,—	
5. Punctatorul Aurel Carol Ihm, lucru în 1923 Sept.—Oct. și 1924 Sept.	8.725,—	
6. Sculptorul Carol Ihm, lucru în Mai 1922 în Sept. și Oct., 1923 și în Sept. 1924 . . .	14.500,—	
7. Materiale întrebuințate ca: piatră, ciment, stâlpi, blăni, vopsea, etc.	8.986,25	
8. Diverși oameni întrebuințați și diverse chel- tueli mărunte	5.195,35	
9. Cheltuelile inaugurării și plata broșurei co- memorative	28.000,—	
Total	123.621,60	

Rezultă că la această dată monumentul mai e dator la Banca Populară Sf. Petru și Pavel din Bălilești pe răspunderea președ. monu-
mentului, suma de 11.349,90

Subsemnatul, președinte și casier al monumentului Eroilor din Bălilești atest exactitatea prezentei balanțe de verificare conform cu registrul de încasări și plăți și cu chitanțele justificative.

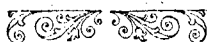
Pr. Victor Al. Nicolescu

1925 Iunie 25

Această broșură comemorativă s'a alcătuit și tipărit din îndemnul și sub privegherea subsemnatului.

Pr. VICTOR AL. NICOLESCU

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA
GH. N. VLĂDESCU și FIUL
CÂMPULUNG :: MUSCEL
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prețul 20 Lei